

Ministerstwo Finansów

Informacja o realizacji ustawy o grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach w 2002 roku

www.mf.gov.pl/gryizakladywzajemne

Warszawa 2003

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	2
1.1. STAN PRAWNY	2
1.2. LIMITY LOKALIZACYJNE	5
1.3. STOPIEŃ WYKORZYSTANIA LIMITÓW W PODZIALE NA RODZAJE OŚRODKÓW GIER	6
1.4. POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE W SPRAWIE WYDAWANIA ZEZWOLEŃ NA URZĄDZANIE I PROWADZENIE GIER LOSOWYCH, ZAKŁADÓW WZAJEMNYCH I GIER NA AUTOMATACH	7
1.4.1. INFORMACJA O UDZIELONYCH W 2002 ROKU ZEZWOLENIACH NA URZĄDZANIE I PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI W ZAKRESIE GIER LOSOWYCH, ZAKŁADÓW WZAJEMNYCH I GIER NA AUTOMATACH	7
1.4.2. INFORMACJA O UDZIELONYCH W 2002 ROKU ZEZWOLENIACH NA PRZEPROWADZENIE LOTERII PROMOCYJNYCH, LOTERII FANTOWYCH, LOTERII AUDIOTEKSOwych ORAZ GRY BINGO FANTOWE	7
1.4.3. INFORMACJA O DECYZJACH ODMOWNYCH MINISTRA WŁAŚCIWEGO DO SPRAW FINANSÓW PUBLICZNYCH W SPRAWIE WYDANIA ZEZWOLENIA NA URZĄDZANIE I PROWADZENIE GIER LOSOWYCH, ZAKŁADÓW WZAJEMNYCH I GIER NA AUTOMATACH W ROKU 2002	8
1.4.4. INFORMACJA O DECYZJACH MINISTRA WŁAŚCIWEGO DO SPRAW FINANSÓW PUBLICZNYCH COFAJĄCYCH ZEZWOLENIE NA URZĄDZANIE I PROWADZENIE GIER LOSOWYCH, ZAKŁADÓW WZAJEMNYCH I GIER NA AUTOMATACH W ROKU 2002	8
1.4.5. INFORMACJA DOTYCZĄCA SPRAW TOCZĄCYCH SIĘ PRZED NACZELNYM SĄDEM ADMINISTRACYJNYM	8
8	
2. ANALIZA EKONOMICZNA	9
2.1. WIELKOŚĆ ORAZ STRUKTURA PRZYCHODÓW	10
2.2. PRZYCHODY Z GIER W PODZIALE NA PODMIOTY	16
2.3. SYTUACJA FINANSOWO – EKONOMICZNA PODMIOTÓW RYNKU GIER I ZAKŁADÓW WZAJEMNYCH	18
2.3.1. SYTUACJA MAJĄTKOWA ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA MAJĄTKU PODMIOTÓW RYNKU GIER I ZAKŁADÓW WZAJEMNYCH	19
2.3.2. KAPITAŁY WŁASNE PODMIOTÓW RYNKU GIER I ZAKŁADÓW WZAJEMNYCH	20
2.3.3. RENTOWNOŚĆ SPRZEDAŻY GIER I ZAKŁADÓW WZAJEMNYCH	21
2.4. ZABEZPIECZENIA FINANSOWE PODMIOTÓW RYNKU GIER I ZAKŁADÓW WZAJEMNYCH	23
3. PODATEK OD GIER, OPŁATY I DOPLĄTY DO STAWEK W GRACH LICZBOWYCH	25
3.1. PODATEK OD GIER	25
3.2. WPŁYWY Z OPŁAT ZA ZEZWOLENIA, EGZAMINY I ŚWIADECTWA ZAWODOWE W 2002 ROKU	29
3.3. DOPLĄTY DO STAWEK W GRACH LICZBOWYCH	30
4. NADZÓR I KONTROLA DZIAŁALNOŚCI OBJĘTEJ USTAWĄ O GRACH... W 2002 ROKU	31
5. HOMOLOGACJA, REJESTRACJA, ŚWIADECTWA, EGZAMINY	37
5.1. HOMOLOGACJA I REJESTRACJA AUTOMATÓW DO GIER I URZĄDZEŃ DO GIER LOSOWYCH	37
5.1.1. HOMOLOGACJA AUTOMATÓW DO GIER I URZĄDZEŃ DO GIER LOSOWYCH	37
5.1.2. REJESTRACJA AUTOMATÓW DO GIER I URZĄDZEŃ DO GIER LOSOWYCH	38
5.2. EGZAMINY I ŚWIADECTWA ZAWODOWE	39
6. ZMIANY PRZEPISÓW USTAWY O GRACH...	41

1. Wstęp

Podstawę prawną działalności na rynku gier i zakładów wzajemnych w 2002 roku stanowiła ustawa z dnia 29 lipca 1992 roku o *grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach* z późniejszymi zmianami (Dz. U. z 1998 roku, Nr 102, poz. 650), zwana dalej: *ustawą o grach...* . Jedyną istotną zmianą stanu prawnego w 2002 roku była coroczna waloryzacja opłat za zezwolenia na urządzenie gier i zakładów wzajemnych, złożenie egzaminu i wydanie świadectwa zawodowego, wprowadzona rozporządzeniem Ministra Finansów *zmieniającym rozporządzenie w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o grach...* .

Na koniec 2002 roku obowiązywało 27 zezwoleń na prowadzenie kasyna gry, 151 zezwoleń na prowadzenie salonu gry na automatach i 3 zezwolenia na prowadzenie salonu gry bingo pieniężne. W stosunku do roku 2001 liczba zezwoleń obowiązujących na koniec roku w przypadku kasyn gry – zmniejszyła się o 2, salonów gier na automatach – nie uległa zmianie a liczba zezwoleń na prowadzenie salonów gry bingo pieniężne – zmniejszyła się o 1.

Podobnie jak w latach poprzednich przeważającą liczbę zezwoleń wydanych na podstawie ustawy o *grach...* stanowiły zezwolenia na urządzenie loterii promocyjnych i audioteksowych (w sumie: 455, w tym 118 decyzji zezwalających na loterie promocyjne urządzone na obszarze jednego województwa, wydanych przez izby skarbowe).

Na rynku gier i zakładów wzajemnych w ubiegłym roku działalność prowadziło 20 podmiotów. Podmioty te w roku 2002 odnotowały wyniki korzystniejsze niż w roku 2001, zarówno w zakresie przychodów z rynku, jak i rentowności sprzedaży. Rynek gier i zakładów nie był pod tym względem jednolity. Poszczególne segmenty rynku wykazywały wyraźne zróżnicowanie. Obok tych, które odnotowały wyraźne tendencje spadkowe (tj. gra bingo pieniężne i w nieco mniejszym stopniu również gry na automatach) były też takie, które charakteryzował stopniowy, niewielki wzrost (gry liczbowe i kasyna gry), oraz te, w których zaobserwowano znaczne ożywienie (zakłady wzajemne). Podkreślenia wymaga wyraźna tendencja wzrostowa w segmencie zakładów wzajemnych, a w szczególności zakładów bukmacherskich.

Liderem rynku gier w 2002 roku, podobnie jak w latach poprzednich, był Totalizator Sportowy sp. z o.o. realizujący monopol państwa w zakresie gier liczbowych i loterii pieniężnych. Jego udział w strukturze przychodów całego rynku gier i zakładów wzajemnych wyniósł ponad 55% i blisko 67% w strukturze podatku od gier. Bez wątplenia pozycja tego podmiotu na rynku związana jest z dużą popularnością gier liczbowych, ich dostępnością, długotrwałą tradycją urządzania i przywiązaniem graczy do udziału w tych grach. Należy podkreślić, iż Totalizator Sportowy Sp. z o.o., będąc największym płatnikiem podatku od gier, przekazał w 2002 roku na cele związane z kulturą fizyczną i sportem dopłaty do stawek w grach liczbowych w wysokości 444,67 mln zł.

Dla porównania udział drugiego podmiotu realizującego monopol państwa wyłącznie w zakresie loterii pieniężnych tj. Polskiego Monopolu Loteryjnego Sp. z o.o. w strukturze przychodów z całego rynku gier i zakładów wzajemnych w roku 2002 wyniósł 0,08% a w strukturze wpływów do budżetu państwa z tytułu podatku od gier – 0,07%.

Przychody ze sprzedaży gier i zakładów wzajemnych były o 6,3% wyższe niż w roku 2001 i wyniosły 4,29 mld zł wobec 4,03 mld przed rokiem. Wpływy do budżetu państwa z tytułu podatku od gier wzrosły o 4,6% i wyniosły 688,33 mln zł wobec 658,08 mln w roku 2001.

Rok 2002 był kolejnym rokiem potwierdzającym malejące zainteresowanie graczy grą bingo pieniężne. Spadkowe tendencje w tym obszarze rynku utrzymują się już od kilku lat. Przekłada się to na ujemną rentowność sprzedaży i zmniejszającą się liczbę ośrodków gry bingo pieniężne. Podobny stan rzeczy dotyczy loterii fantowych i gry bingo fantowe, w przypadku których podmioty właściwie nie ubiegają się o zezwolenia na prowadzenie tego rodzaju działalności. Prawdopodobną przyczyną braku zainteresowania podmiotów tego typu działalnością jest ustawowy obowiązek przeznaczania dochodu z tych gier w całości na realizację celów społecznie użytecznych, w szczególności dobroczynnych. Z drugiej strony należy wskazać na rosnące zainteresowanie podmiotów urządzeniem loterii promocyjnych oraz audioteksowych (tak w skali ogólnokrajowej jak i lokalnej), które stanowią element kampanii marketingowych mających na celu wzrost przychodów ze sprzedaży produktów i usług.

Wskaźniki rentowności sprzedaży gier i zakładów wzajemnych w 2002 roku charakteryzowały się dużym zróżnicowaniem. Tradycyjnie najwyższy wskaźnik sprzedaży odnotowano w grach liczbowych (9,2%) podczas, gdy salony gry bingo pieniężne nie osiągnęły progu rentowności (-2,9%). W porównaniu do roku 2001 wyraźnie wzrosła rentowność zakładów wzajemnych (z 2,6% w 2001 do 4,2% w 2002).

W roku 2002 przeprowadzono 2 920 kontroli doraźnych wykonanych przez pracowników szczególnego nadzoru podatkowego, 603 – przez inspektorów kontroli skarbowej, 54 kontrole wykonane przez pracowników izb skarbowych i 43 – przez pracowników Ministerstwa Finansów. Najważniejsze stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: braku świadectw zawodowych, niewłaściwego nadzoru nad loteriami promocyjnymi, naruszenia zapisów regulaminów loterii promocyjnych, braku lub uszkodzeń plomb homologacyjnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli wszczęto 18 postępowań karnych skarbowych.

W 2002 roku Minister Finansów wydał 60 świadectw homologacji automatów i urządzeń do gier stanowiących o dopuszczeniu danego typu automatu lub urządzenia do eksploatacji i użytkowania na terytorium RP. Liczba wydanych świadectw rejestracji, stwierdzających uprawnienie określonego podmiotu do wprowadzenia do eksploatacji i użytkowania automatu lub urządzenia do gier, w 2002 roku wyniosła 1 592.

W wyniku przeprowadzonych w 2002 roku 54 egzaminów wydanych zostało 1 595 świadectw zawodowych.

W roku 2002 zostały podjęte prace nad nowelizacją ustawy o *grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach*, która zakończyła się w roku 2003 uchwaleniem przez Sejm RP dnia 10 kwietnia 2003 roku ustawy o *zmianie ustawy o grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach oraz o zmianie niektórych innych ustaw*.¹

¹ Dz. U. Nr 84, poz. 774

1.1. Stan prawny ²

Urządzenie i prowadzenie działalności w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach dozwolone jest wyłącznie na zasadach określonych w ustawie z 29 lipca 1992 roku *o grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach*.

Ustawa *o grach...* zawiera katalog gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach. Jednocześnie Minister Finansów został uprawniony do rozstrzygania, czy gra lub zakład nie wymieniony w katalogu jest grą losową, zakładem wzajemnym czy grą na automacie.

Ustawa *o grach...* określa formę organizacyjno-prawną podmiotów prowadzących gry losowe, zakłady wzajemne i gry na automatach. Działalność w zakresie gier cylindrycznych, gier w karty, gier w kości, gry bingo pieniężne, zakładów wzajemnych oraz gier na automatach może być prowadzona wyłącznie w formie spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, mającej siedzibę na terytorium Polski, podczas gdy gry bingo fantowe, loterie fantowe, loterie promocyjne i audiotekstowe mogą być prowadzone zarówno przez osoby prawne jak i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne.

Prowadzenie działalności w zakresie gier liczbowych i loterii pieniężnych stanowi monopol państwa, wykonywany przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa, który w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, w tym celu tworzy jednoosobowe spółki Skarbu Państwa.

Ustawa *o grach...* ogranicza dostęp kapitału zagranicznego do rynku gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach; akcjonariuszami (udziałowcami) spółek prowadzących działalność w zakresie gier cylindrycznych, gier w karty, gier w kości, gier na automatach, gry bingo pieniężne oraz zakładów wzajemnych mogą być wyłącznie osoby krajowe, nie będące osobami zależnymi od podmiotów zagranicznych w rozumieniu przepisów o publicznym obrocie papierami wartościowymi.

Gry cylindryczne, gry w karty, gry w kości, gry na automatach oraz gry bingo pieniężne mogą być urządzone wyłącznie w ośrodkach gier; gry cylindryczne, gry w karty i gry w kości – w kasynie gry; gry na automatach – w kasynie gry lub salonie gier na automatach; gry bingo pieniężne – w salonie gry bingo pieniężne.

Działalność w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach podlega ścisłej reglamentacji ze strony Państwa. Podstawowym instrumentem tej reglamentacji jest wydawanie zezwoleń na prowadzenie działalności w tym zakresie i zatwierdzanie regulaminów gier.

Podstawowym instrumentem zabezpieczającym przed nadmiernym rozrostem rynku gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach są określone ustawowo limity lokalizacyjne ośrodków gier (tj. kasyn gry, salonów gier na automatach i salonów gry bingo pieniężne).

W roku 2002 obowiązywały znowelizowane przepisy ustawy z dnia 29 lipca 1992 roku *o grach losowych i zakładach wzajemnych*, które weszły w życie dnia 23 listopada 2000 roku³. Podstawowe zmiany w obowiązującym stanie prawnym dotyczyły następujących kwestii:

Nowelizacja ujednościła sytuację podmiotów prowadzących działalność w zakresie gier na automatach. Pojęcie gry w automacie losowym zostało zastąpione pojęciem gry na automacie. Jednocześnie te drugie zostały wyłączone z katalogu gier losowych. Tym samym, dla zdefiniowania gry na automacie odstąpiono

² na dzień 31 grudnia 2002 roku

³ Dz. U. z 2000 roku Nr 70, poz. 816

od kryterium losowości; definicja objęła więc tzw. automaty zręcznościowe, na których są prowadzone gry o wygrane pieniężne lub rzeczowe. Obecnie przepisom ustawy o *grach...* podlegają wszystkie gry na automatach o wygrane pieniężne lub rzeczowe, bez względu na ich charakter (losowy, czy zręcznościowy).

Progowo-liniowy podatek od gier w grach urządzanych w kasynach gry i salonach gier na automatach został zastąpiony podatkiem liniowym w wysokości 45%. Zmiana miała na celu zrównanie podatkowych warunków działania podmiotów prowadzących działalność w zakresie kasyn gry i salonów gier na automatach, uprościć ewidencję, nadzór i kontrolę.

Najważniejsze spośród pozostałych zmian to: zawężenie przedmiotu działalności spółek wykonujących monopol państwa w zakresie urządzania gier liczbowych i loterii pieniężnych wyłącznie do tej działalności, rozszerzenie katalogu gier losowych o gry w kości oraz loterie audiotekstowe, wydłużenie okresu, na który są wydawane zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie gier na automatach urządzanych w salonach gier na automatach oraz w zakresie zakładów wzajemnych, ograniczenie uznaniowości przy udzielaniu zezwoleń oraz skrócenie terminu rozpatrywania wniosków o udzielenie zezwolenia na organizowanie loterii promocyjnych. Ponadto nowelizacja umożliwiła wprowadzenie szczególnego nadzoru podatkowego w zakresie kontroli obliczania rezultatów gry na stołach i na automatach.

W ustawie określono również sposób przeprowadzenia przetargu, gdy o jedno zezwolenie ubiega się więcej niż jeden podmiot. Jednocześnie w akcie wykonawczym do ustawy o *grach...* (rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 października 2000 roku w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o *grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach*⁴) wprowadzono wymaganie ogłaszania zawiadomienia o przetargu na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej Ministerstwa Finansów. Określono również szczegółowe warunki przeprowadzenia przetargu. Zastosowane rozwiązania zapewniają przejrzystość postępowania przetargowego oraz równe traktowanie podmiotów spełniających kryteria ustawowe.

Po uchwaleniu ustawy z dnia 26 maja 2000 roku o *zmianie ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw*⁵, wydano nowe akty wykonawcze do ustawy o *grach...* , a następnie, dla zapewnienia spójności wewnętrznej systemu prawa, dokonano nowelizacji ustawy z dnia 10 września 1999 roku *kodeks karny skarbowy*. Ustawa o *zmianie ustawy – kodeks karny skarbowy*⁶, sprecyzowała niektóre przepisy *kks* oraz dostosowała *kks* do ustawy o *grach...* .

1.2. Limity lokalizacyjne ⁷

Limity ośrodków gier lokalizowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, określają przepisy art. 29, 30 oraz 31 ustawy z 29 lipca 1992 roku o *grach...* .

Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy o *grach...* , **kasyna gry** mogą być lokalizowane w miastach liczących:

1. od 250 do 350 tys. mieszkańców – jedno kasyno,
2. powyżej 350 do 500 tys. mieszkańców – dwa kasyna,
3. powyżej 500 do 1 mln mieszkańców – trzy kasyna,

⁴ Dz. U. z 2000 roku, Nr 95, poz. 148

⁵ Dz. U. z 2000 roku, Nr 70, poz. 816

⁶ Dz. U. z 2001 roku, Nr 11, poz. 82

⁷ na dzień 31 grudnia 2002 roku

4. powyżej 1 mln mieszkańców – pięć kasyn.

Art. 29 ust. 2 stanowi, iż **salony gier na automatach** mogą być lokalizowane w miastach liczących:

1. od 50 do 100 tys. mieszkańców – jeden salon,
2. powyżej 100 do 200 tys. mieszkańców – dwa salony,
3. powyżej 200 do 300 tys. mieszkańców – trzy salony,
4. powyżej 300 do 500 tys. mieszkańców – cztery salony,
5. powyżej 500 do 700 tys. mieszkańców – pięć salonów,
6. powyżej 700 do 1000 tys. mieszkańców – sześć salonów,
7. powyżej 1 mln mieszkańców – siedem salonów.

Ponadto zgodnie z brzmieniem art. 29 ust. 4, kasyna gry i salony gier na automatach mogą być lokalizowane na polskich pełnomorskich statkach pasażerskich i promach pasażerskich o polskiej przynależności.

Art. 30 ust. 1 stanowił, iż **salony gry bingo pieniężne** mogą być lokalizowane w miastach liczących:

1. od 100 do 200 tys. mieszkańców – jeden salon,
2. powyżej 200 do 400 tys. mieszkańców – dwa salony,
3. powyżej 400 do 700 tys. mieszkańców – trzy salony,
4. powyżej 700 do 1000 tys. mieszkańców – pięć salonów,
5. powyżej 1 mln mieszkańców – siedem salonów.

Dodatkowo, zgodnie z art. 31 ustawy o *grach...*, minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek sejmiku wojewódzkiego, może wyrazić zgodę na lokalizację salonu gier na automatach w miejscowościach niespełniających warunków określonych w art. 29 ust. 2. Ogólna liczba salonów gier na automatach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie może wzrosnąć więcej niż o 5 w jednym województwie.

Ustawa o *grach...* nie określa limitu zezwoleń na organizowanie loterii fantowych, audioteksowych i promocyjnych, gry bingo fantowe oraz zakładów wzajemnych.

1.3. Stopień wykorzystania limitów w podziale na rodzaje ośrodków gier

kasyna gry

Na koniec 2002 roku obowiązywało 27 zezwoleń na prowadzenie kasyn gry. W tym, w ramach limitu ustawowego określonego w art. 29 ust. 1, obowiązywały 23 zezwolenia, a 4 zezwolenia stanowiły kontynuację działalności, na którą zezwolenia wydane zostały na podstawie przepisu art. 31 ustawy o *grach...* w brzmieniu do 22 listopada 2000 roku. Istniało 6 niewykorzystanych lokalizacji wynikających z art. 29 ustawy o *grach...*

salony gier na automatach

Na koniec 2002 roku obowiązywało 151 zezwoleń na prowadzenie salonów gier na automatach. W tym, w ramach limitu ustawowego określonego w art. 29 ust. 2, wydanych zostało 141 zezwoleń, na podstawie art. 31 ustawy o *grach...* wydanych zostało 10 zezwoleń. Do wykorzystania zostały 33 lokalizacje (31 lokalizacji na podstawie art. 29 ustawy o *grach...* i 2 lokalizacje na podstawie art. 31).

salony gry bingo pieniężne

Na koniec 2002 roku obowiązywały 3 zezwolenia na prowadzenie salonów gry bingo pieniężne. Do wykorzystania pozostały 73 lokalizacje.

Szczegółowy opis wykorzystania limitów ośrodków gier w podziale na miejscowości i rodzaje gier został zawarty w Załączniku nr 1 do Informacji.

1.4. Postępowanie administracyjne w sprawie wydawania zezwoleń na urządzenie i prowadzenie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach

1.4.1. Informacja o udzielonych w 2002 roku zezwoleniach na urządzenie i prowadzenie działalności w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach

Przepisy ustawy o *grach...* wprowadzają maksymalny limit lokalizacji **kasyn gry** uzależniając ich ilość od liczby mieszkańców w danej miejscowości. Na podstawie art. 29 w 2002 roku mogło być udzielonych 29 zezwoleń na prowadzenie kasyn gry. Na koniec 2002 roku obowiązywało 27 zezwoleń (udzielonych na podst. art. 29 i art. 31 ustawy o *grach...*), w tym w 2002 roku wydano jedną decyzję zezwalającą na prowadzenie kasyna gry.

Na wynikającą z ustawy o *grach...* liczbę możliwych lokalizacji na prowadzenie **salonów gier na automatach**, łącznie z wydawanymi na podstawie art. 31 ustawy o *grach...*, na koniec 2002 roku obowiązywało 151 zezwoleń, z tego 2 zezwolenia udzielono w 2002 roku (5 zezwoleń przedłużono w trybie art. 36 ust 3 i 4 ustawy o *grach ...*).

Na wynikającą z ustawy o *grach...* liczbę możliwych lokalizacji na prowadzenie **salonów gry bingo pieniężne**, na koniec 2002 roku obowiązywały 3 zezwolenia. W roku 2002 nie wydano żadnej decyzji zezwalającej na prowadzenie salonu gry bingo pieniężne. Dodać przy tym należy, iż gra bingo pieniężne nie cieszy się zainteresowaniem grających, popularność tej gry spada, co ma wpływ na rezygnację spółek z tego typu działalności.

W 2002 roku na podstawie 25 zezwoleń prowadzono działalność w 1 102 **punktach przyjmowania zakładów bukmacherskich** (z tego w 2002 roku wydano 7 zezwoleń na prowadzenie 223 punktów) oraz na podstawie 2 zezwoleń w – 3 073 **punktach przyjmowania totalizatorów** (w 2002 roku nie wydano żadnego zezwolenia).

Szczegółowy obraz rynku gier w rozbiciu na poszczególne ośrodki gier przedstawia Załącznik nr 1.

1.4.2. Informacja o udzielonych w 2002 roku zezwoleniach na przeprowadzenie loterii promocyjnych, loterii fantowych, loterii audiotekstowych oraz gry bingo fantowe

- a) Na podstawie ustawy o *grach...* Minister Finansów wydał:
- 277 decyzji zezwalających na urządzenie loterii promocyjnych,
 - 60 decyzji zezwalających na urządzenie loterii audiotekstowych,
 - 1 decyzję zezwalającą na urządzenie loterii fantowej.

Minister Finansów nie wydał żadnej decyzji zezwalającej na urządzenie gry bingo fantowe.

b) Na podstawie § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 31 października 2000 roku w sprawie wykonania...⁸ izby skarbowe wydały:

- 118 decyzji zezwalających na urządzenie loterii promocyjnych,
- 1 decyzję zezwalającą na urządzenie loterii fantowej.

Izby skarbowe nie wydały żadnego zezwolenia na urządzenie gry bingo fantowe.

1.4.3. Informacja o decyzjach odmownych ministra właściwego do spraw finansów publicznych w sprawie wydania zezwolenia na urządzenie i prowadzenie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach w roku 2002

Minister Finansów nie wydał żadnej decyzji odmownej w sprawie zezwolenia na urządzenie i prowadzenie gier losowych, zakładów wzajemnych lub gier na automatach.

1.4.4. Informacja o decyzjach ministra właściwego do spraw finansów publicznych cofających zezwolenie na urządzenie i prowadzenie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach w roku 2002

Tabela 1 Liczba decyzji cofających zezwolenie na urządzania gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach w roku 2002

kasyna gry	2
salony gier na automatach	2
salony gry bingo pieniężne	1
loterie promocyjne	1
R A Z E M	6

1.4.5. Informacja dotycząca spraw toczących się przed Naczelnym Sądem Administracyjnym

Tabela 2 Sprawy toczące się przed NSA (stan na koniec 2002 roku)

skargi nierozpatrzone	44
umorzone postępowania	1
odrzucone skargi	3
uchylone decyzje	6
skargi oddalone	15
R A Z E M	69

⁸ Dz. U. z 2000 roku, Nr 95, poz. 148

2. Analiza ekonomiczna

Na rynku gier i zakładów wzajemnych w 2002 roku na podstawie zezwoleń ministra właściwego do spraw finansów publicznych udzielonych 21 podmiotom, działalność prowadziło 20 podmiotów (Club Fair Play sp. z o.o. rozpoczęła działalność w I kwartale 2003 roku), w tym:

- 2 podmioty prowadziły działalność w zakresie gier objętych monopolem państwa tj. gier liczbowych i loterii pieniężnych;
- 15 podmiotów w oparciu o uzyskane zezwolenia prowadziło działalność w 183 ośrodkach gier w tym:
 - w 28⁹ kasynach gry,
 - w 151 salonach gier na automatach,
 - w 4 salonach gry bingo pieniężne;
- 5 podmiotów, w oparciu o uzyskane zezwolenia, prowadziło działalność w zakresie zakładów wzajemnych.

Podmioty prowadzące w 2002 roku działalność na podstawie ustawy o *grach...* w podziale na poszczególne rodzaje gier:

- ☞ gry objęte monopolem państwa
 - gry liczbowe – Totalizator Sportowy Sp. z o.o. (93,8% przychodów ogółem podmiotu stanowiły przychody z gier liczbowych);
 - loterie pieniężne – Polski Monopol Loteryjny Sp. z o.o. oraz Totalizator Sportowy Sp. z o.o. (4,9% przychodów ogółem podmiotu stanowiły przychody z loterii pieniężnych);
- ☞ gry prowadzone w kasynach gry – Casino Centrum Sp. z o.o., Casinos Poland Sp. z o.o., Casino Lubuszanin Sp. z o.o., Casino Polonia Wrocław Sp. z o.o. (99,1% przychodów ogółem podmiotu stanowiły przychody z kasyn), Orbis Casino Sp. z o.o. (78,4% przychodów ogółem podmiotu stanowiły przychody z kasyn), ZPR S.A. (18% przychodów ogółem podmiotu stanowiły przychody z kasyn);
- ☞ gry prowadzone w salonach gier na automatach – ZPR S.A. (82% przychodów ogółem podmiotu stanowiły przychody z salonów gier na automatach), Filmotechnika Sp. z o.o., Estrada Polska Sp. z o.o., Orbis Casino Sp. z o.o. (21,6% przychodów ogółem podmiotu stanowiły przychody z salonów gier na automatach), Bingo Centrum Sp. z o.o., Golden Play Sp. z o.o., Grand Sp. z o.o., Finkorp Sp. z o.o., Fortuna Sp. z o.o., Casino Polonia Wrocław Sp. z o.o. (0,9% przychodów ogółem podmiotu stanowiły przychody z salonów gier na automatach);
- ☞ gry prowadzone w salonach gry bingo pieniężne – Biss International Sp. z o.o., ZPR S.A., TOTO-MIX S.A., (4,6% przychodów ogółem podmiotu stanowiły przychody z gry bingo pieniężne);
- ☞ zakłady wzajemne – Betako Sp. z o.o., Profesjonal Sp. z o.o., Star Typ Sport Sp. z o.o., TOTO-MIX S.A. (95,4% przychodów ogółem podmiotu stanowiły przychody z zakładów wzajemnych), Totalizator Sportowy Sp. z o.o. (1,3% przychodów ogółem podmiotu stanowiły przychody z zakładów wzajemnych).

⁹ w trakcie trwania 2002 roku działalność była prowadzona w 28 kasynach gry, na koniec 2002 roku obowiązywało 27 zezwoleń na prowadzenie kasyn gry; w trakcie trwania 2002 roku wygasło zezwolenie Spółki Casinos Polonia - Wrocław na prowadzenie kasyna gry w Karpaczu

2.1. Wielkość oraz struktura przychodów

Tabela 3 Przychody i dynamika przychodów z gier i zakładów wzajemnych w latach 2000-2002 (w tys. zł)

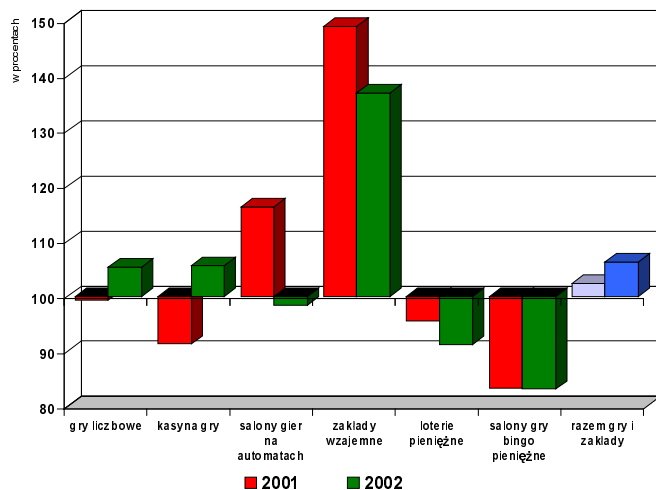
wyszczególnienie	przychody			dynamika przychodów (rok poprzedni = 100)	
	2000	2001	2002	2001	2002
gry liczbowe	2 122 166	2 109 942	2 223 352	99,4	105,4
kasyna gry	888 167	812 098	857 234	91,4	105,6
salony gier na automatach	532 534	619 473	610 072	116,3	98,5
zakłady wzajemne	221 938	330 848	453 146	149,1	137,0
loterie pieniężne	138 399	132 319	120 872	95,6	91,3
salony gry bingo pieniężne	34 911	29 084	24 188	83,3	83,2
razem gry i zakłady wzajemne	3 938 115	4 033 764	4 288 864	102,4	106,3

W 2002 roku podmioty rynku gier i zakładów wzajemnych osiągnęły łączne przychody w wysokości 4,29 mld zł, tj. o 6,3% więcej niż w 2001 roku. W trzech segmentach rynku przychody w 2002 roku były wyższe niż w roku 2001 - tj. w:

- zakładach wzajemnych o 37%,
- kasynach gry o 5,6%,
- grach liczbowych o 5,4%.

Przychody w pozostałych segmentach, w 2002 roku w relacji do roku 2001, zmniejszyły się. W salonach gier na automatach i loteriach pieniężnych w 2002 roku przychody zmniejszyły się w stosunku do przychodów z roku poprzedniego odpowiednio o 1,5% i 8,7%. Największy spadek przychodów odnotowano w segmencie salonów gry bingo pieniężne (16,8%).

Wykres 1. Dynamika przychodów z gier i zakładów wzajemnych w latach 2001-2002 (rok poprzedni = 100)

Przychody z całego rynku gier i zakładów wzajemnych w 2002 roku rosły nieco szybciej niż przed rokiem. W 2002 roku przyrost tych przychodów kształtował się średnio na poziomie 6,3% wobec 2,4% przyrostu w roku 2001. Polepszenie koniunktury na rynku gier zaobserwowano w dwóch segmentach:

- gier liczbowych
- kasyn gry.

Niewielkie spowolnienie dynamiki przychodów nastąpiło w segmencie zakładów wzajemnych. Dynamika przychodów ze sprzedaży loterii pieniężnych i salonów gry bingo pieniężne podobnie jak w 2001 roku tak i w roku 2002 pozostaje ujemna. Segment salonów gier na automatach w 2002 roku charakteryzował się ujemną dynamiką przychodów w przeciwieństwie do roku poprzedniego, kiedy to dynamika przychodów tego segmentu była stosunkowo wysoka.

Znaczny spadek dynamiki przychodów salonów gier na automatach nie jest wynikiem załamania sprzedaży w roku 2002, ale jej znacznego wzrostu w roku poprzednim. Wprowadzenie szczególnego nadzoru podatkowego wpłynęło dyscyplinująco na podmioty działające w obszarze gier na automatach czego skutkiem był ponad 16% wzrost zaewidencjonowanych przychodów w 2001 roku. Już blisko dwuletnie doświadczenie wskazuje, iż instytucja szczególnego nadzoru podatkowego zapewnia bieżącą kontrolę przepływu pieniądza, gwarantuje rzetelność rozliczeń z budżetem państwa i wpływa na zapewnienie poprawy bezpieczeństwa obrotu środkami płatniczymi, co ma zasadnicze znaczenie przy ograniczaniu zjawiska prania brudnych pieniędzy.

Tabela 4 Przychody i dynamika przychodów salonów gier na automatach w latach 1999-2002 (w %)

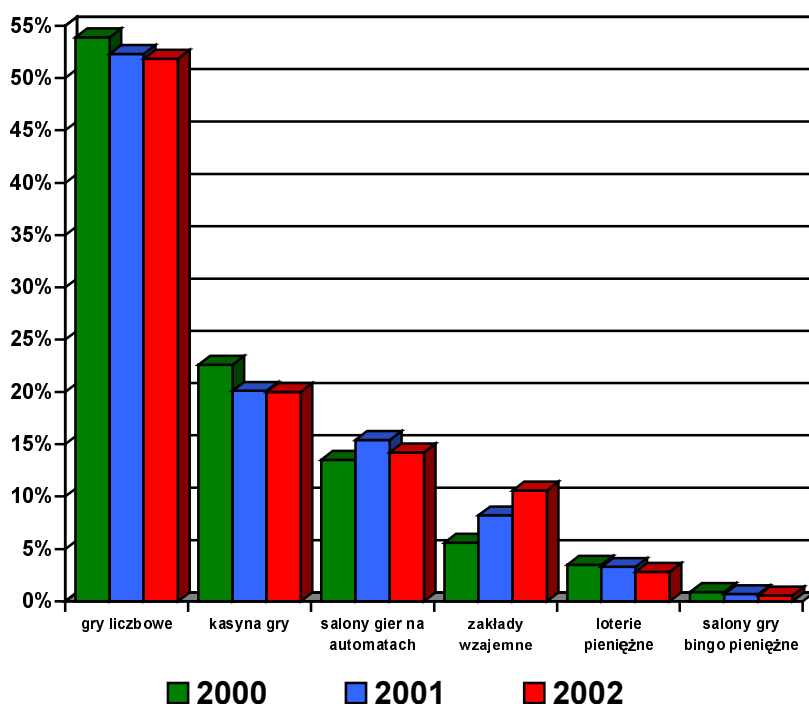
przychody			dynamika przychodów (rok poprzedni = 100)			
1999	2000	2001	2002	2000	2001	2002
480 605	532 534	619 473	610 072	110,8	116,3	98,5

Tabela 5 Struktura przychodów z gier i zakładów wzajemnych w latach 2000-2002 (w %)

rodzaj gry	2000	2001	2002
gry liczbowe	53,89	52,31	51,84
kasyna gry	22,55	20,13	19,99
salony gier na automatach	13,52	15,36	14,22
zakłady wzajemne	5,64	8,20	10,57
loterie pieniężne	3,51	3,28	2,82
salony gry bingo pieniężne	0,89	0,72	0,56

W strukturze przychodów z rynku gier i zakładów wzajemnych największy, blisko 52% udział mają przychody z gier liczbowych. Mniejszy udział w przychodach z rynku generują takie segmenty jak: kasyna gry, salony gier na automatach i zakłady wzajemne (odpowiednio: 20%, 14,2% i 10,6%). W skali całego rynku niewielkie przychody generowane są przez podmioty urządzające loterie pieniężne (2,8%) a przychody z gry bingo pieniężne mają znaczenie marginalne (0,6%).

Wykres 2. Zmiana struktury przychodów z gier i zakładów wzajemnych w latach 2000-2002

W porównaniu z latami poprzednimi w roku 2002 niższy udział przychodów ze sprzedaży świadczący o ich malejącym znaczeniu, odnotowano w 4 spośród 6 segmentów rynku:

- kasyn gry (na przestrzeni lat 2000-2002 spadek udziału kasyn gry w przychodach z rynku o 2,6%),
- gier liczbowych (spadek udziału o ponad 2%, z 53,9% w 2000 roku, poprzez 52,3% w 2001 aż do 51,8% w roku 2002),
- loterii pieniężnych (spadek udziału o 0,7%, z 3,5% w 2000 roku do 2,8% w roku 2002),
- salony gry bingo pieniężne (spadek udziału o 0,3%, z 0,9% w 2000 do 0,6% w 2002 roku).

Udział przychodów z salonów gier na automatach w latach 2000-2002 ulegał wahaniom. Początkowo, w 2001 roku w porównaniu do roku 2000 nastąpił wzrost tego udziału o ponad 1,8% (z 13,5% w roku 2000 do 15,4% w 2001) natomiast w roku następnym obserwujemy jego spadek o 1,2%.

Podczas, gdy udział w strukturze przychodów ww. segmentów rynku spadał, na przestrzeni lat 2000-2002 nastąpił wzrost udziału przychodów z zakładów wzajemnych o blisko 5% (z 5,6% w roku 2000 do 10,6% w 2002).

Przychody i dynamika przychodów w poszczególnych segmentach rynku gier i zakładów wzajemnych w 2002 roku były zróżnicowane i przedstawiały się w sposób następujący:

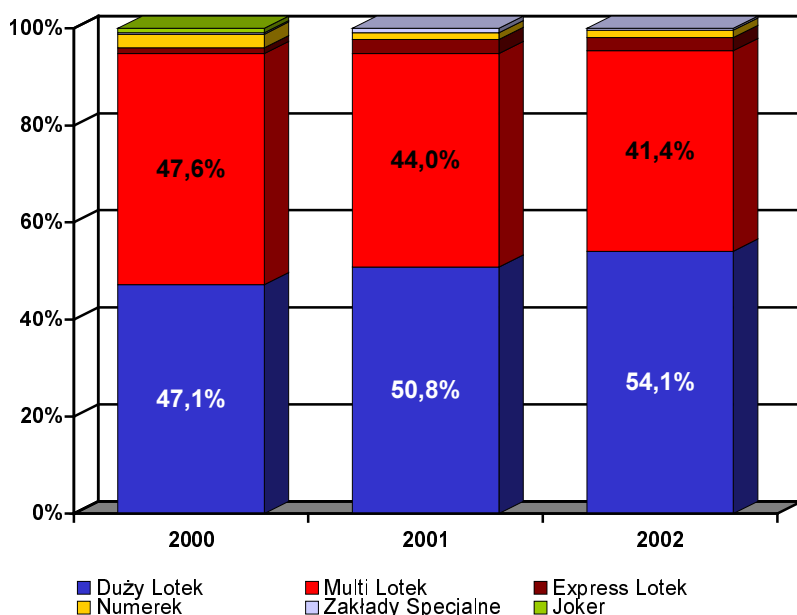
gry liczbowe

W 2002 roku w porównaniu do roku 2001 nastąpił wzrost przychodów z gier liczbowych. Przychody te w porównaniu do roku poprzedniego zwiększyły się o 5,4% wobec 0,6% spadku w roku 2001 (por. Tabela 3). Dominująca pozycja gier liczbowych w strukturze przychodów z rynku gier i zakładów wzajemnych utrzymała się.

Tabela 6 Przychody z gier liczbowych organizowanych przez Totalizator Sportowy Sp. z o.o. w latach 2000-2002 (w tys. zł)

nazwa gry	2000	2001	2002
Duży Lotek	999 242	1 072 210	1 202 617
Express Lotek	26 460	61 195	60 658
Joker	19 466	–	–
Multi Lotek	1 010 279	927 713	919 376
Numerek	59 818	29 275	32 628
Zakłady Specjalne	6 901	19 549	8 074
R A Z E M	2 122 166	2 109 942	2 223 353

Wykres 3. Zmiana struktury przychodów z gier liczbowych organizowanych przez Totalizator Sportowy Sp. z o.o. w latach 2000-2002

Największą część w strukturze przychodów z gier liczbowych stanowiły przychody z "Multi Lotka" i "Dużego Lotka". Pozostałe gry stanowiły zaledwie kilkuprocentową wartość sprzedaży w grach liczbowych. Duży Lotek jest grą z długotrwałą tradycją, organizowany jest już od 1957 roku. Multi Lotek pomimo tego, że został wprowadzony dopiero w roku 1996 cieszy się również bardzo dużą popularnością.

kasyna gry

Przychody z gier urządzanych w kasynach gry w 2002 roku w porównaniu do roku 2001 wzrosły o 5,6%. Pomimo ww. wzrostu przychody w 2002 roku nie osiągnęły wartości z roku 2000 (por. Tabela 3).

Liczba kasyn, w których prowadzona była działalność:

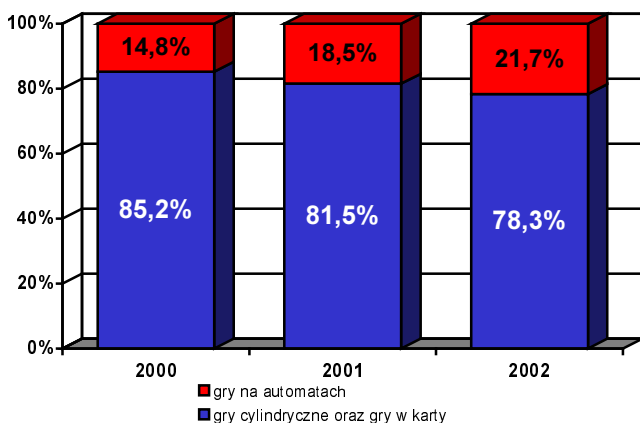
- w 2000 roku – 33,
- w 2001 roku – 31,
- w 2002 roku – 28¹⁰.

Przychody w przeliczeniu na jedno kasyno:

- w 2000 roku – 27 755 tys. zł (wzrost o 4,4%), przychody w 2000 roku przeliczono na 32 kasyna, gdyż 1 kasyno rozpoczęło działalność dopiero w miesiącu grudniu),
- w 2001 roku – 26 197 tys. zł (spadek o 5,6% w stosunku do roku ubiegłego),
- w 2002 roku – 30 616 tys. zł (wzrost o 16,9% w stosunku do roku ubiegłego).

Przychody w przeliczeniu na jeden ośrodek gier w 2002 roku wzrosły o 16,9% przy spadku liczby kasyn z 31 w 2001 do 28 w 2002 roku. Mimo spadku liczby kasyn na przestrzeni lat 2000-2002 odpowiednio z 33 do 28 oraz przychodów ogółem w tym segmencie rynku na przestrzeni lat 2000-2002 odpowiednio z 888,2 mln zł do 857,2 mln zł (por. Tabela 3), przychody w przeliczeniu na jeden ośrodek gier w 2002 roku były wyższe o 10,3% wobec osiągniętych w roku 2000.

Wykres 4. Struktura przychodów z gier urządzanych w kasynach gry w latach 2000-2002

W kasynach gry dozwolone jest prowadzenie gier cylindrycznych, gier w karty, gier w kości lub gier na automatach. W strukturze przychodów z kasyn gry największy udział mają przychody z gier cylindrycznych i gier w karty (78,3% w 2002 roku). Gry na automatach w 2002 roku generowały 21,7% przychodów. Jednak na przestrzeni ostatnich trzech lat zaobserwować można, stopniowy wzrost znaczenia przychodów osiąganych z gier na automatach lokalizowanych w kasynach (wzrost o 6,9%).

salony gier na automatach

Przychody z gier urządzanych w salonach gier na automatach w 2002 roku w porównaniu do roku 2001 spadły o 1,5%. Pomimo ww. spadku wartość przychodów w 2002 roku nie była niższa niż w 2000 roku (por. Tabela 3).

Liczba ośrodków gier, w których była prowadzona działalność w:

- 2000 roku – 159,
- 2001 roku – 153,
- 2002 roku – 151.

¹⁰ w trakcie trwania 2002 roku działalność była prowadzona w 28 kasynach gry, na koniec 2002 roku obowiązywało 27 zezwoleń na prowadzenie kasyn gry; w trakcie trwania 2002 roku wygasło zezwolenie Spółki Casinos Polonia - Wrocław na prowadzenie kasyna gry w Karpaczu

Przychody w przeliczeniu na jeden ośrodek gier w:

- 2000 roku – 3 349 tys. zł (wzrost o 10,8 w stosunku do roku ubiegłego),
- 2001 roku – 4 049 tys. zł (wzrost o 20,9% w stosunku do roku ubiegłego),
- 2002 roku – 4 040,2 tys. zł (spadek o 0,2% w stosunku do roku ubiegłego).

Przychody w przeliczeniu na jeden ośrodek gier w 2002 roku spadły o 0,2% przy spadku liczby salonów gier na automatach z 153 w 2001 roku do 151 w 2002. Mimo spadku liczby salonów gier na automatach na przestrzeni lat 2000-2002 (z 159 do 151 tj. o 5,0%), przychody w przeliczeniu na jeden ośrodek gier w 2002 roku były wyższe o 20,6% wobec osiągniętych w roku 2000.

zakłady wzajemne

Rok 2002 był kolejnym rokiem wzrostu przychodów ze sprzedaży zakładów wzajemnych świadczącym o intensywnym rozwoju tego rynku. W 2002 roku dynamika sprzedaży zakładów wzajemnych utrzymywała się na wysokim poziomie i była najwyższa spośród wszystkich segmentów rynku. Przychody w 2002 roku w porównaniu do roku poprzedniego zwiększyły się o 37% a ich dynamika w 2002 roku była niższa niż rok wcześniej (por. Tabela 3).

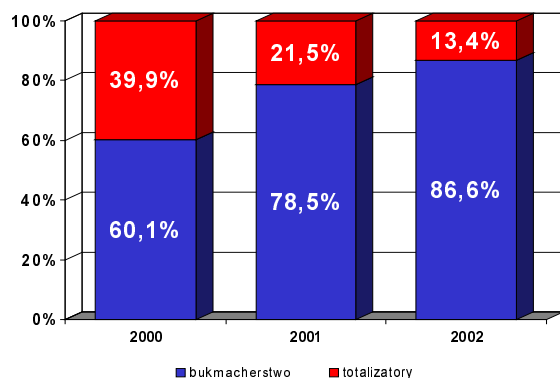
Zgodnie z ustawą o *grach...*, zakłady wzajemne dzielą się na:

- **totalizatory**, tj. zakłady o wygrane pieniężne polegające na odgadywaniu wyników sportowego współzawodnictwa ludzi lub zwierząt, w których uczestnicy wplacają stawki, a wysokość wygranej zależy od łącznej kwoty wplaconych stawek,
- **bukmacherstwo**, tj. zakłady o wygrane pieniężne polegające na odgadywaniu zaistnienia różnych zdarzeń, w których uczestnicy wplacają stawki, a wysokość wygranych zależy od umówionego, pomiędzy przyjmującym zakład a wplacającym stawkę, stosunku wpłaty do wygranej.

Tabela 7 Przychody z zakładów wzajemnych w latach 2000 - 2002 (w tys. zł)

rodzaje zakładów wzajemnych	2000	2001	2002
totalizatory	88 592	71 236	60 601
bukmacherstwo	133 346	259 612	392 545

Wykres 5. Zmiana struktury przychodów ze sprzedaży zakładów wzajemnych w latach 2000 – 2002

Dominująca część przychodów z zakładów wzajemnych generowana jest przez podmioty posiadające zezwolenie na urządzenie zakładów bukmacherskich. W latach 2000-2002 analiza struktury przychodów ze sprzedaży zakładów wzajemnych pozwala wyciągnąć wniosek, że udział przychodów z bukmacherstwa wykazuje tendencje zwykłe (wzrasta odpowiednio z 60% w 2000 roku, poprzez 78,5% w roku 2001 aby w roku 2002 osiągnąć poziom zbliżony do 87%).

a) totalizatory – struktura przychodów

Tabela 8 Struktura przychodów z totalizatorów w latach 2000-2002 (w %)

rodzaje totalizatorów	2000	2001	2002
odgadywanie wyników współzawodnictwa zwierząt	41,1	44,2	50,1
odgadywanie wyników współzawodnictwo ludzi	58,9	55,8	49,9

W strukturze przychodów z totalizatorów przychody z zakładów polegających na odgadywaniu wyników sportowego współzawodnictwa zwierząt stanowiły jego minimalnie większą część. Na przestrzeni ostatnich 3 lat udział tego typu zakładów wahał się w granicach 59 – 50%, z tendencją malejącą na korzyść zakładów polegających na odgadywaniu wyników sportowego współzawodnictwa ludzi.

b) zakłady bukmacherskie – struktura przychodów

Tabela 9 Struktura przychodów z zakładów bukmacherskich w latach 2000-2002 (w %)

rodzaje zakładów bukmacherskich	2000	2001	2002
odgadywanie wyników współzawodnictwa zwierząt	0,4	0,2	–
odgadywanie wyników współzawodnictwo ludzi	99,6	99,8	100

Przychody z zakładów polegających na odgadywaniu wyników sportowego współzawodnictwa ludzi całkowicie zdominowały strukturę przychodów z bukmacherstwa (jeszcze w latach 2000-2001 ich udział wahał się w przedziale od 98,4 do 99,3% by w roku 2002 osiągnąć 100%).

↳ loterie pieniężne

Roku 2002 był kolejnym rokiem spadku przychodów z loterii pieniężnych. W porównaniu do roku 2001 przychody z loterii pieniężnych zmniejszyły się o 8,7% (por. Tabela 3).

Tabela 10 Przychody z loterii pieniężnych urządzanych przez Totalizator Sportowy Sp. z o.o. oraz PML na terenie kraju w latach 2000-2002 (w tys. zł)

nazwa podmiotu	przychody			dynamika przychodów (rok poprzedni = 100)	
	2000	2001	2002	2001	2002
Totalizator Sportowy Sp. z o.o.	134 307	131 924	117 577	98,2	89,1
PML Sp. z o.o.	4 092	395	3 295	9,7	834,2
R A Z E M	138 399	132 319	120 872	95,6	91,3

W 2002 roku w stosunku do roku ubiegłego przychody ze sprzedaży z loterii pieniężnych urządzanych przez:

- Totalizator Sportowy Sp. z o.o. spadły o 10,9%,
- Polski Monopol Loteryjny Sp. z o.o. wzrosły o 734,2%.

Wykres 6. Struktura przychodów z loterii pieniężnych w latach 2000-2002

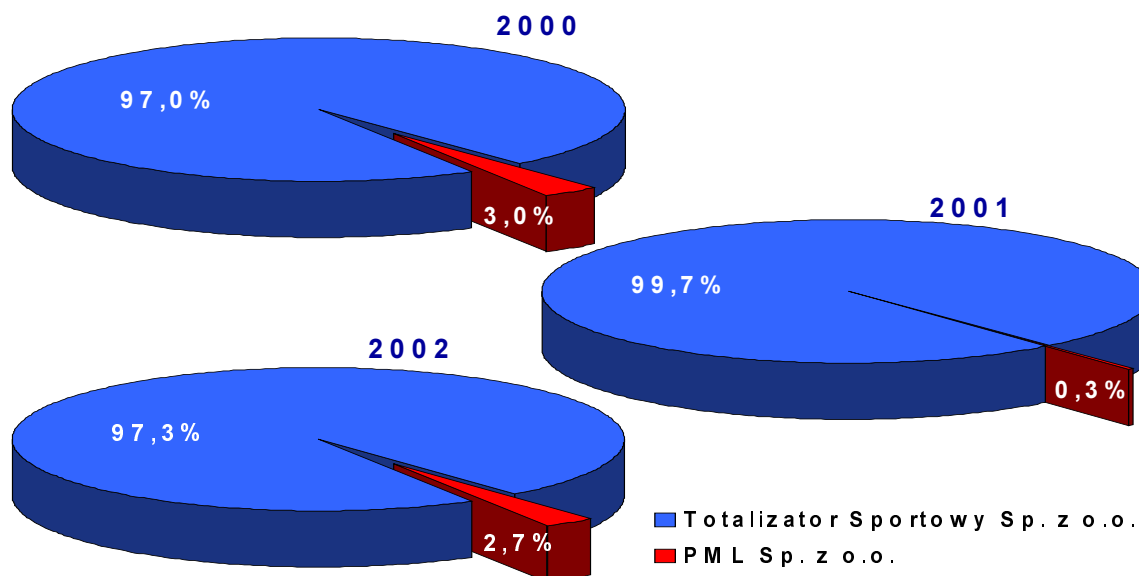

Tabela 11 Liczba loterii pieniężnych prowadzonych w latach 2001-2002 przez Totalizator Sportowy Sp. z o.o. i PML Sp. z o.o.

nazwa podmiotu	2001	2002
Totalizator Sportowy Sp. z o.o.	15	21
PML Sp. z o.o.	8	7
R A Z E M	23	28

W 2001 roku Totalizator organizował dwukrotnie więcej loterii pieniężnych niż PML a w roku 2002 – już trzy razy więcej.

Tabela 12 Średnioroczny przychód z jednej loterii pieniężnej urządzanej przez spółki realizujące monopol państwa w zakresie loterii pieniężnych (w zł)

nazwa podmiotu	2001	2002
Totalizator Sportowy Sp. z o.o.	8 794 933	5 598 905
PML Sp. z o.o.	49 375	470 714

Duży potencjał finansowy i rozbudowana sieć sprzedaży spowodowały, iż Totalizator Sportowy zdominował segment loterii pieniężnych. Już w 1999 roku, tj. w pierwszym roku działalności tej spółki na rynku loterii pieniężnych, ponad 85% całkowitych przychodów tego segmentu pochodziła ze sprzedaży losów TS, w roku następnym już 97%. Totalizator już od kilku lat organizuje kilkakrotnie więcej loterii pieniężnych niż PML. Od momentu rozpoczęcia przez TS działalności gospodarczej w segmencie rynku loterii pieniężnych, przychody PML Sp. z o.o. wykazywały tendencje spadkowe, choć po załamaniu w 2001 roku, sprzedaż tych loterii w roku następnym wzrosła ośmiokrotnie.

salony gry bingo pieniężne

W 2002 roku spadek przychodów ze sprzedaży gry bingo pieniężne był wyższy niż w roku 2001. Przychody z gry bingo pieniężne w roku 2002 zmniejszyły się w porównaniu do roku poprzedniego. Spadek przychodów z 2002 roku był zbliżony do spadku z roku 2001 i wyniósł 16,8% (por. Tabela 3). Podmioty gospodarcze nie są zainteresowane rozwojem tego segmentu rynku, o czym świadczy spadająca liczba funkcjonujących ośrodków gier.

Tabela 13 Liczba ośrodków gier w latach 2000-2002

	2000	2001	2002
salony gry bingo pieniężne	4	4	3 ¹¹

2.2. Przychody z gier w podziale na podmioty

Tabela 14 Przychody z gier i zakładów wzajemnych w ujęciu podmiotowym (w tys. zł)

nazwa podmiotu	przychody			dynamika przychodów (rok poprzedni = 100)	
	2000	2001	2002	2001	2002
1. Totalizator Sportowy	2 291 068	2 273 358	2 371 267	99,2	104,3
2. Zjednoczone Przedsiębiorstwa Rozrywkowe	382 354	427 455	413 985	111,8	96,8
3. Casinos Poland	358 756	360 887	378 227	100,6	104,8

¹¹ w trakcie trwania 2002 roku prowadzona była działalność w 4 salonach gry bingo pieniężne; na koniec 2002 roku 2 podmioty posiadały zezwolenia na prowadzenie działalności w 3 salonach; Minister Finansów w trakcie trwania roku cofnął Spółce ZPR S.A zezwolenie na prowadzenie salonu gry bingo pieniężne w Warszawie

4. Orbis Casino	257 920	284 041	320 727	110,1	112,9
5. Star Typ Sport	53 098	95 034	164 043	179	172,6
6. Profesjonął	72 273	99 855	136 756	138,2	137,0
7. Casino Polonia Wrocław	144 780	131 591	130 559	90,9	99,2
8. TOTO-MIX S.A.	63 096	105 420	120 115	167,1	113,9
9. Filmotechnika	67 274	69 845	63 971	103,8	91,6
10. Estrada Polska	47 379	49 813	53 225	105,1	106,8
11. Bingo Centrum	28 647	31 495	32 548	109,9	103,3
12. Casino Centrum	34 229	23 330	21 600	68,2	92,6
13. Finkorp	16 428	20 367	19 167	124	94,1
14. Biss International	20 390	18 690	18 687	91,7	100,0
15. Golden Play	13 662	16 977	15 655	124,3	92,2
16. Grand	7 706	9 493	10 305	123,2	108,6
17. Betako	7 975	6 162	7 385	77,3	119,8
18. Fortuna	4 404	5 358	5 572	121,7	104,0
19. Polski Monopol Loteryjny	4 092	395	3 295	9,7	834,2
20. Casino Lubuszanin	2 534	2 399	1 775	94,7	74,0
21. Progaz Queen`s Casino */	53 938	1 799	-	3,3	-
22. Jackpol **/	6 112	-	-	-	-
RAZEM	3 938 115	4 033 764	4 288 864	102,4	106,3

*/ Progaz Queen`s Casino od 2002 roku nie prowadzi działalności na rynku gier i zakładów wzajemnych

**/ Jackpol Sp. z o.o. – od 2001 roku nie prowadzi działalności na rynku gier i zakładów wzajemnych

Podmioty osiągające w 2002 roku największe przychody w poszczególnych segmentach rynku (z pominięciem gier stanowiących monopol państwa):

- salony gier na automatach – ZPR S.A. (55,6% przychodów całego segmentu),
- kasyna gry – Casinos Poland Sp. z o.o. (44,1% przychodów całego segmentu),
- salony gry bingo pieniężne – Biss International Sp. z o.o. (77,3% przychodów całego segmentu),
- zakłady wzajemne – Star Typ Sport Sp. z o.o. (36,2% przychodów całego segmentu).

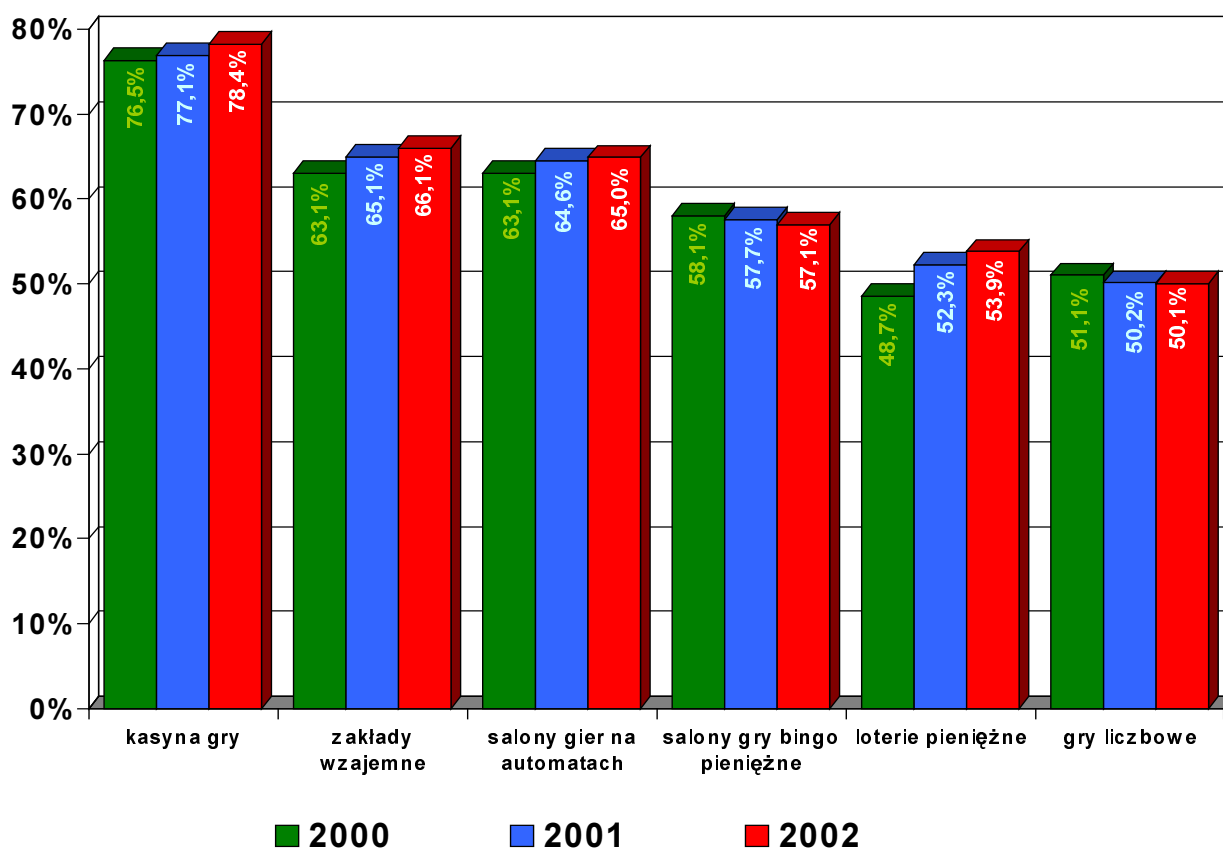
Tabela 15 Struktura przychodów z gier i zakładów wzajemnych w latach 2000-2002 (ujęcie podmiotowe) (w %)

nazwa podmiotu	2000	2001	2002
1. Totalizator Sportowy	58,18	56,36	55,29
2. Zjednoczone Przedsiębiorstwa Rozrywkowe	9,71	10,60	9,65
3. Casinos Poland	9,11	8,95	8,82
4. Orbis Casino	6,55	7,04	7,48
5. Star Typ Sport	1,35	2,36	3,82
6. Profesjonął	1,84	2,48	3,19
7. Casino Polonia Wrocław	3,68	3,26	3,04
8. TOTO-MIX S.A.	1,60	2,61	2,80
9. Filmotechnika	1,71	1,73	1,49
10. Estrada Polska	1,20	1,23	1,24
11. Bingo Centrum	0,73	0,78	0,76
12. Casino Centrum	0,87	0,58	0,50
13. Finkorp	0,42	0,50	0,45
14. Biss International	0,52	0,46	0,44
15. Golden Play	0,35	0,42	0,37
16. Grand	0,20	0,24	0,24
17. Betako	0,20	0,15	0,17

18. Fortuna	0,11	0,13	0,13
19. Polski Monopol Loteryjny	0,10	0,01	0,08
20. Casino Lubuszanin	0,06	0,06	0,04
21. Progaz Queen`s Casino	1,37	0,04	-
22. Jackpol	0,16	-	-

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o *grach...* ogólna wartość wygranej w grze liczbowej, totalizatorze i grze bingo pieniężne nie może być niższa niż 50% kwoty wpłaconych stawek, a w loterii pieniężnej oraz fantowej – niższa niż 30% łącznej ceny przeznaczonych do sprzedaży losów lub innych dowodów udziału w grze. Warunek ten, przez podmioty działające na rynku gier i zakładów wzajemnych, został spełniony.

Wykres 7. Udział wygranych w przychodach z gier i zakładów wzajemnych w latach 2000-2002

2.3. Sytuacja finansowo – ekonomiczna podmiotów rynku gier i zakładów wzajemnych

W 2002 roku na rynku gier i zakładów wzajemnych prowadziło działalność 20 podmiotów gospodarczych w tym 2 jednoosobowe spółki Skarbu Państwa.

Wyniki finansowo-ekonomiczne podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na rynku gier i zakładów wzajemnych w 2002 roku wykazane w bilansie na dzień 31 grudnia 2002 roku oraz w sprawozdawczości sporządzanej przez podmioty dla Departamentu GL, kształtowały się następująco:

2.3.1. Sytuacja majątkowa oraz źródła finansowania majątku podmiotów rynku gier i zakładów wzajemnych

Tabela 16 Dynamika i struktura majątku oraz źródła jego finansowania podmiotów rynku gier i zakładów wzajemnych (w tys. zł)

wyszczególnienie	2001			2002		
	ogółem	w tym:		ogółem	w tym:	
		jednoosobowe spółki Skarbu Państwa	pozostałe spółki		jednoosobowe spółki Skarbu Państwa	pozostałe spółki
Aktywa	859 352	621 975	237 377	932 276	685 792	246 484
w tym:						
- majątek trwały	233 490	77 696	155 794	286 637	116 096	170 541
- majątek obrotowy	625 862	544 279	81 583	645 639	569 696	75 943
Pasywa	859 352	621 975	237 377	932 276	685 792	246 484
w tym:						
- kapitały własne	479 268	395 408	83 860	605 007	500 962	104 045
- zobowiązania ogółem i rezerwy	380 084	226 567	153 517	327 269	184 830	142 439
w tym: krótkoterminowe	226 107	134 285	91 822	240 614	117 561	123 053

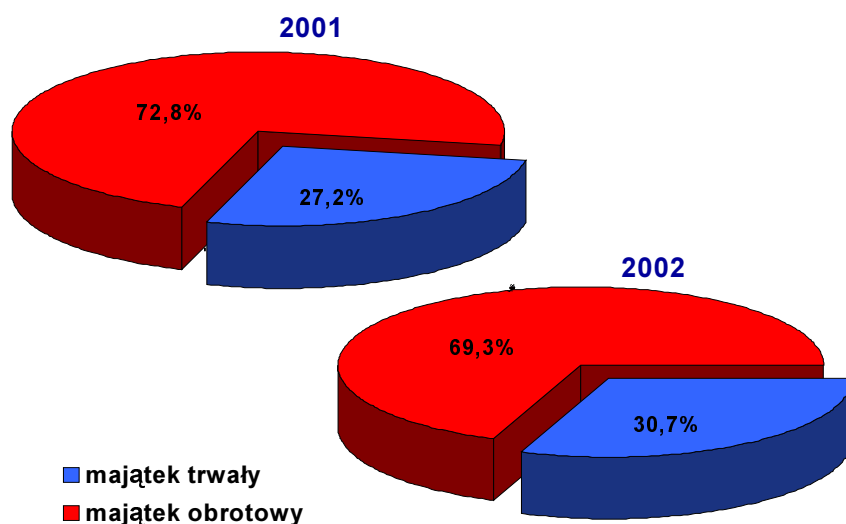
*/ dane za rok 2001 zostały dostosowane do znowelizowanej ustawy o rachunkowości obowiązującej od 2002 roku

Wartość aktywów jak i pasywów podmiotów prowadzących działalność na rynku gier i zakładów wzajemnych na dzień 31 grudnia 2002 roku wyniosła 932 276 tys. zł, wobec 859 352 tys. zł przed rokiem, czyli wzrosła o 8%.

W strukturze wartości aktywów oraz pasywów podmiotów prowadzących działalność na rynku gier i zakładów wzajemnych, aktywa jak i pasywa:

- jednoosobowych spółek Skarbu Państwa w 2002 roku stanowiły 73,6% (w roku poprzednim 72,4%),
- pozostałych spółek w 2002 roku stanowiły 26,4% (w roku poprzednim 27,6%).

Wykres 8. Struktura majątku podmiotów rynku gier i zakładów wzajemnych

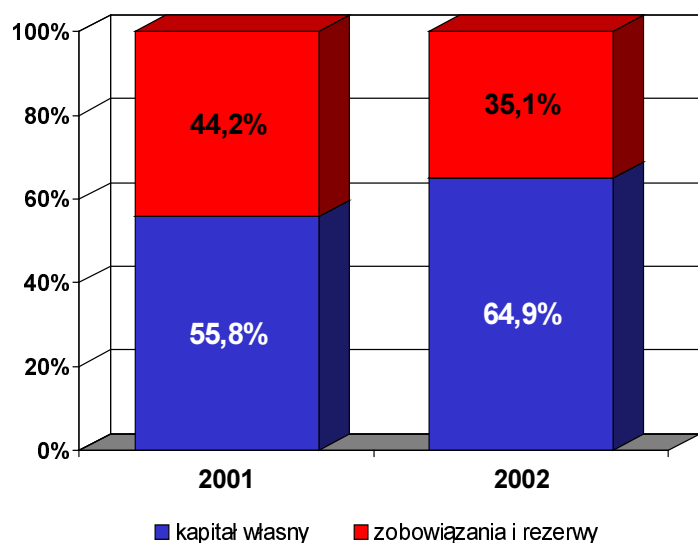

W strukturze aktywów w 2002 roku podmiotów rynku gier i zakładów wzajemnych:

- majątek trwały stanowił 30,7% (wobec 27,2% przed rokiem),
- majątek obrotowy stanowił 69,2% (wobec 72,8% przed rokiem).

W 2002 roku na finansowanie majątku podmioty rynku gier i zakładów wzajemnych w większym stopniu angażowały kapitały własne niż kapitały obce. Stosunek kapitałów własnych do kapitałów obcych w latach 2001-2002 przedstawiał się w sposób następujący:

Wykres 9. Struktura źródeł finansowania majątku podmiotów rynku gier i zakładów wzajemnych

W strukturze pasywów w 2002 roku:

- kapitały własne stanowiły 64,9% (wobec 55,8% w roku poprzednim),
- zobowiązania i rezerwy na zobowiązania stanowiły 35,1% (wobec 44,2% w roku poprzednim). Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania w stosunku do roku poprzedniego były niższe o 13,9%, w tym:
 - w spółkach Skarbu Państwa o 18,4%,
 - w pozostałych spółkach o 7,2%.

2.3.2. Kapitały własne podmiotów rynku gier i zakładów wzajemnych

Tabela 17 Struktura kapitałów własnych podmiotów rynku gier i zakładów wzajemnych (w tys. zł)

wyszczególnienie	2001*/			2002		
	ogółem	w tym:		ogółem	w tym:	
		jednoosobowe s-ki Skarbu Państwa	pozostałe spółki		jednoosobowe s-ki Skarbu Państwa	pozostałe spółki
kapitały własne	479 268	395 408	83 860	605 007	500 962	104 045
w tym:						
- kapitał podstawowy	165 231	119 167	46 064	165 551	119 167	46 384
- kapitał zapasowy	148 627	117 478	31 149	257 869	214 285	43 584
- kapitał z aktual. wyceny	4 099	-	4 099	3 976	-	3 976
- poz. kapitały rezerwowe	2 095	550	1 545	628	-	628
- zysk/strata lat ubiegł.	- 9 424	- 964	- 8 460	- 18 984	- 3 947	- 15 037
- zysk/strata roku obrot.	168 640	159 177	9 463	195 967	171 457	24 510

*/ dane za rok 2001 zostały dostosowane do znowelizowanej ustawy o rachunkowości obowiązującej od 2002 roku

Kapitały własne podmiotów rynku gier zakładów wzajemnych wzrosły w stosunku do roku ubiegłego o 26,2%, w tym:

- w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa nastąpił wzrost o 26,7%,
- w pozostałych podmiotach wzrosły o 24,1%.

Kapitał podstawowy (udziały, akcje) wzrósł w stosunku do roku ubiegłego o 0,2%, w tym:

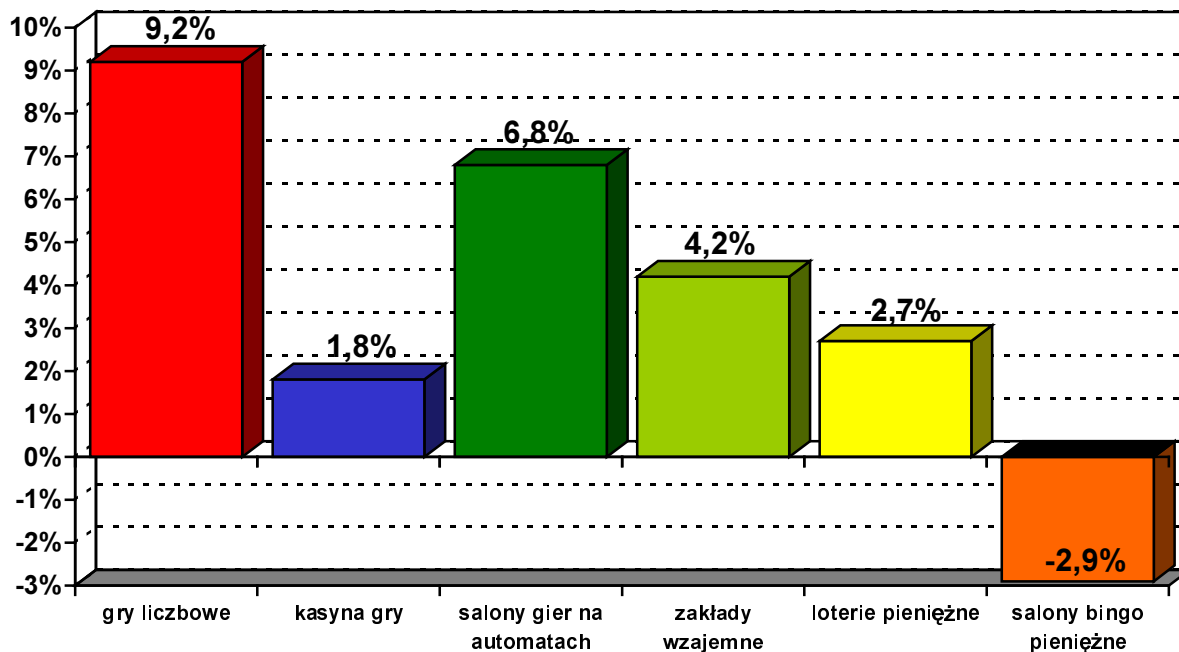
- w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa – nie uległ zmianie,
- w pozostałych podmiotach nastąpił wzrost o 0,7%.

Kapitał zapasowy wzrósł w stosunku do roku ubiegłego o 73,5%, w tym w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa o 82,4% a w pozostałych spółkach o 37,1%.

2.3.3. Rentowność sprzedaży gier i zakładów wzajemnych

Rentowność sprzedaży gier i zakładów wzajemnych w poszczególnych segmentach rynku w 2002 roku, podobnie jak w latach poprzednich, charakteryzuje się bardzo dużą rozpiętością. Salony gry bingo pieniężne nie osiągnęły progu rentowności natomiast rentowność gier liczbowych była najwyższa i wyniosła 9,2%.

Wykres 10. Wskaźniki rentowności gier i zakładów wzajemnych w 2002 roku

Rentowność sprzedaży w poszczególnych segmentach rynku gier i zakładów wzajemnych w latach 1997-2002 przedstawiała się w sposób następujący:

gry liczbowe

Tabela 18 Wskaźniki rentowności sprzedaży gier liczbowych w latach 2000-2002

rok	wskaźnik rentowności
2000	12,5%
2001	14,0%
2002	9,2%

Rentowność sprzedaży gier liczbowych do 2001 roku charakteryzowała się stopniowym stałym wzrostem, przeciętnie o 2% rocznie. W 2002 roku znacznie spadła (spadek o 4,8 pkt. procent.).

kasyna gry

Tabela 19 Wskaźniki rentowności sprzedaży gier urządzanych w kasynach gry w latach 2000-2002

rok	wskaźnik rentowności	liczba ośrodków gier	
		całkowita	ośrodki nierentowne
2000	2,8%	33	13
2001	1,3%	31	20
2002	1,8%	28	14

W 2000 liczba nierentownych kasyn gry wynosiła 13 a w 2001 roku, po zmianie zasad opodatkowania gier urządanych w kasynach gry i wprowadzeniu liniowego podatku od gier, wzrosła do 20 (tzn. 20 kasyn na 31 nie osiągnęło progu rentowności). W 2002 roku zmniejszyła się liczba nierentownych kasyn z 20 w 2001 roku do 14.

☞ salony gier na automatach

Tabela 20 Wskaźniki rentowności sprzedaży gier urządanych w salonach gier na automatach w latach 2000-2002

rok	wskaźnik rentowności	liczba ośrodków gier	
		całkowita	ośrodki nierentowne
2000	6,5%	159	48
2001	6,5%	153	48
2002	6,8%	151	37

Segment gier urządanych w salonach gier na automatach, pomimo wzrostu stawki podatku od gier w 2001 roku o około 5 pkt procentowych, wykazuje wysoką, ponad 6% rentowność.

W roku 2002 liczba nierentownych salonów gier na automatach obniżyła się znacznie, tj. z 48 w 2001 roku do 37 w roku 2002 (daje to spadek o 22,9%).

Rentowność sprzedaży gier w salonach gier na automatach od 1998 roku sukcesywnie rośnie a w 2002 roku w stosunku do roku ubiegłego wzrosła o 4,6%.

☞ zakłady wzajemne

Tabela 21 Wskaźniki rentowności sprzedaży zakładów wzajemnych w latach 1997-2002

rok	wskaźnik rentowności
2000	2,3%
2001	2,6%
2002	4,2%

^{a/} największe straty na działalności gospodarczej poniosła spółka Służewiec Tory Wyścigów Konnych w Warszawie Sp. z o.o.

Na przestrzeni ostatnich 3 lat rentowności sprzedaży zakładów wzajemnych wzrosła o 100% tj. z 2,3% w 2000 roku do 4,6% w 2002 roku, tj. o ponad 1,6 pkt. procent.

☞ loterie pieniężne

Tabela 22 Wskaźniki rentowności sprzedaży loterii pieniężnych w latach 2000-2002

rok	wskaźnik rentowności		
	ogółem	Totalizator Sportowy	PML
2000	19,5%	20,4%	ujemny
2001	4,1%	6,1%	ujemny
2002	2,7%	4,6%	ujemny

Na spadek rentowności sprzedaży loterii pieniężnych na przestrzeni ostatnich trzech lat tj. w latach 2000-2002 roku miały wpływ m.in. następujące czynniki:

- przychody w segmencie rynku loterii pieniężnych w 2002 roku w stosunku do 2000 roku były niższe o 12,7% (por. Tabela 3);
- Totalizator Sportowy Sp. z o.o. zarówno w 2000 roku jak i 2001 roku prowadził sprzedaż 15 loterii pieniężnych. W 2001 zakończył urządzanie 8 loterii pieniężnych i jednocześnie rozpoczął sprzedaż 8 nowych, pozostałe loterie były kontynuowane. Mimo wzrostu liczby organizowanych loterii z 15 w 2000 roku do 21 w 2002 roku;
- sprzedaż loterii pieniężnych jak i ich rentowność była znacznie niższa niż w latach ubiegłych (por. Tabela 10). Dodać należy tu, iż uruchamianie nowych loterii pieniężnych wiąże się z wysokimi nakładami inwestycyjnymi;
- w Polskim Monopolu Loteryjnym Sp. z o.o. przychody ze sprzedaży z loterii pieniężnych w 2001 roku kształtowały się na poziomie 395 tys. zł, czyli były 9-krotnie niższe niż w 2000 roku (por. Tabela 10), straty ze sprzedaży loterii pieniężnych organizowanych przez PML Sp. z o.o. w 2001 roku wyniosły 2 599 tys. zł. Natomiast w roku 2002 sprzedaż z loterii pieniężnych ponownie wzrosła, ponad ośmiokrotnie, lecz rentowność sprzedaży tych loterii nadal nie osiągała prognozy rentowności.

salony gry bingo pieniężne

Tabela 23 Wskaźniki rentowności sprzedaży gry bingo pieniężne w latach 2000-2002

rok	wskaźnik rentowności
2000	0,5%
2001	ujemny
2002	ujemny

Pogłębiający się coroczny spadek przychodów z gry bingo pieniężne (por. Tabela 3) oraz liczba funkcjonujących salonów gier bingo pieniężne wskazuje, iż prowadzenie działalności w tym segmencie rynku jest mało opłacalne. Osiągany poziom sprzedaży z urządzania tych gier nie pozwala na wygenerowanie zysków.

2.4. Zabezpieczenia finansowe podmiotów rynku gier i zakładów wzajemnych

Ustawa o *grach...* nakłada na podmioty obowiązek złożenia zabezpieczenia finansowego w wysokości zależnej od rodzaju prowadzonej działalności.

Wprowadzenie obowiązku składania przez podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach zabezpieczeń finansowych ma na celu zapewnienie ochrony interesu finansowego uczestników gier i zakładów wzajemnych oraz zaspokajaniu innych ewentualnych roszczeń, w tym zwłaszcza Skarbu Państwa z tytułu zobowiązań podatkowych.

Wszystkie podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach złożyły wymagane zabezpieczenia finansowe.

Ustawa o *grach...* dopuszcza cztery formy zabezpieczeń:

- zawarcie umowy ubezpieczeniowej z instytucją ubezpieczeniową na warunkach zaakceptowanych przez organ udzielający zezwolenia,

- przedstawienia gwarancji bankowej na warunkach zaakceptowanych przez organ udzielający zezwolenia,
- złożenie właściwej kwoty i jej zablokowanie na rachunku bankowym wskazanym przez organ wydający zezwolenie,
- ustanowienie hipoteki na nieruchomości lub prawie wieczystego użytkowania stanowiących własność spółki.

W poszczególnych rodzajach działalności prowadzonych w 2002 roku wybór formy zabezpieczenia przedstawiał się w sposób następujący:

☞ kasyna gry prowadziło 6 podmiotów:

- w formie umowy ubezpieczeniowej – 2;
- w formie ustanowienia hipoteki na nieruchomości – 2;
- w formie gwarancji bankowej – 2;

☞ salony gier na automatach prowadziło 10¹² podmiotów:

- w formie umowy ubezpieczeniowej – 5;
- w formie ustanowienia hipoteki na nieruchomości – 5;
- w formie gwarancji bankowej – 1;
- w formie łącznej¹³ – 1;

☞ salony gry bingo pieniężne prowadziły 3 podmioty:

- w formie umowy ubezpieczeniowej – 2;
- w formie ustanowienia hipoteki na nieruchomości – 1;

☞ punkty przyjmowania zakładów bukmacherskich prowadziło 4¹⁴ podmiotów:

- w formie umowy ubezpieczeniowej – 3;
- w formie ustanowienia hipoteki na nieruchomości – 1;
- w formie gwarancji bankowej – 1.

¹² Spółka Finkorp stosowała trzy formy zabezpieczeń finansowych: umowę ubezpieczeniową, hipotekę na nieruchomości oraz na podstawie §16 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 31 października 2000 roku w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o grach... Dz. U. Nr. 95, poz. 1048) zabezpieczenie w formie łączonej – hipoteki i gwarancji bankowej

¹³ Za zgodą ministra właściwego do spraw finansów publicznych mogą być łączone różne formy zabezpieczeń finansowych, o których mowa w art. 38 ust. 4 ustawy (§16 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 31 października 2000 roku w sprawie wykonania...)

¹⁴ Spółka Totolotek stosowała dwie formy zabezpieczeń finansowych: umowę ubezpieczeniową i gwarancję bankową

3. Podatek od gier, opłaty i dopłaty do stawek w grach liczbowych

3.1. Podatek od gier

Tabela 24 Wpływy z podatku i dynamika podatku od gier w podziale na rodzaje gier i zakłady wzajemne (w tys. zł)

wyszczególnienie	podatek od gier			dynamika podatku od gier (rok poprzedni = 100)	
	2000	2001	2002	2001	2002
gry liczbowe	424 333	421 988	444 670	99,4	105,4
salony gier na automatach	77 815	98 642	96 230	126,8	97,6
kasyna gry	73 090	84 165	83 990	115,2	99,8
zakłady wzajemne	19 388	30 518	42 888	157,4	140,5
loterie pieniężne	20 760	19 848	18 131	95,6	91,3
salony gry bingo pieniężne	3 432	2 915	2 417	84,9	82,9
razem gry i zakłady wzajemne	618 818	658 076	688 326	106,3	104,6

Źródło: dane Departamentu GL na podstawie sprawozdania SGL-1

Wpływy do budżetu państwa z tytułu podatku od gier w 2002 roku osiągnęły 688 mln zł i były wyższe od poziomu osiągniętego rok wcześniej o 4,6%. Wzrost wpływów z podatku od gier odnotowano w dwóch segmentach rynku:

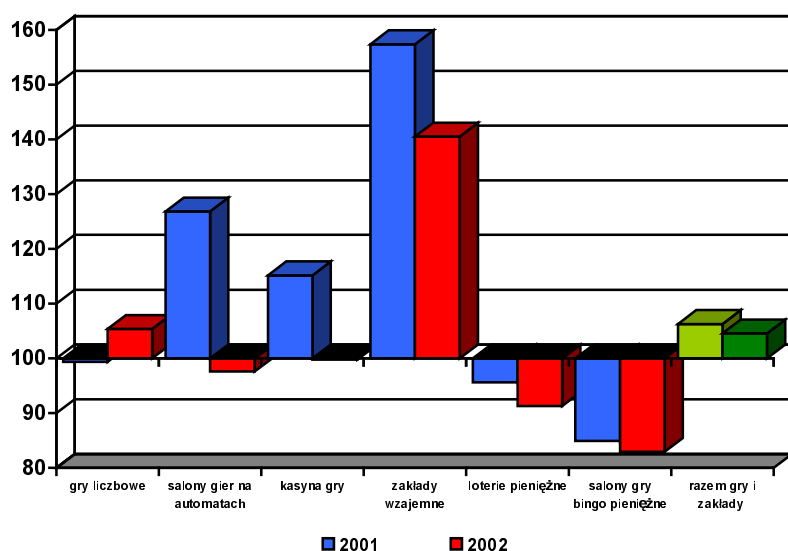
- największy w zakładach wzajemnych – o 40,5%,
- w grach liczbowych – o 5,4%.

W pozostałych segmentach rynku gier i zakładów wzajemnych nastąpiło obniżenie wpływów z podatku od gier. Dochody budżetu państwa z tytułu podatku od:

- gier urządzanych w kasynach gry – zmniejszyły się o 0,2%,
- gier urządzanych w salonach gier na automatach – zmniejszyły się o 2,4%,
- loterii pieniężnych – zmniejszyły się o 8,7%,
- gier urządzanych w salonach gry bingo pieniężne – obniżyły się najbardziej tj. o 17,1%.

Wpływy do budżetu państwa z tytułu podatku od gier i zakładów wzajemnych w 2002 roku rosły wolniej niż przed rokiem. W 2002 roku przyrost wpływów z tytułu podatku z całego rynku gier i zakładów wzajemnych kształtował się średnio na poziomie plus 4,3% wobec 6,3% przyrostu w roku 2001.

Wykres 11. Dynamika wpływów z podatku od gier i zakładów wzajemnych w latach 2000-2002 (rok poprzedni = 100)

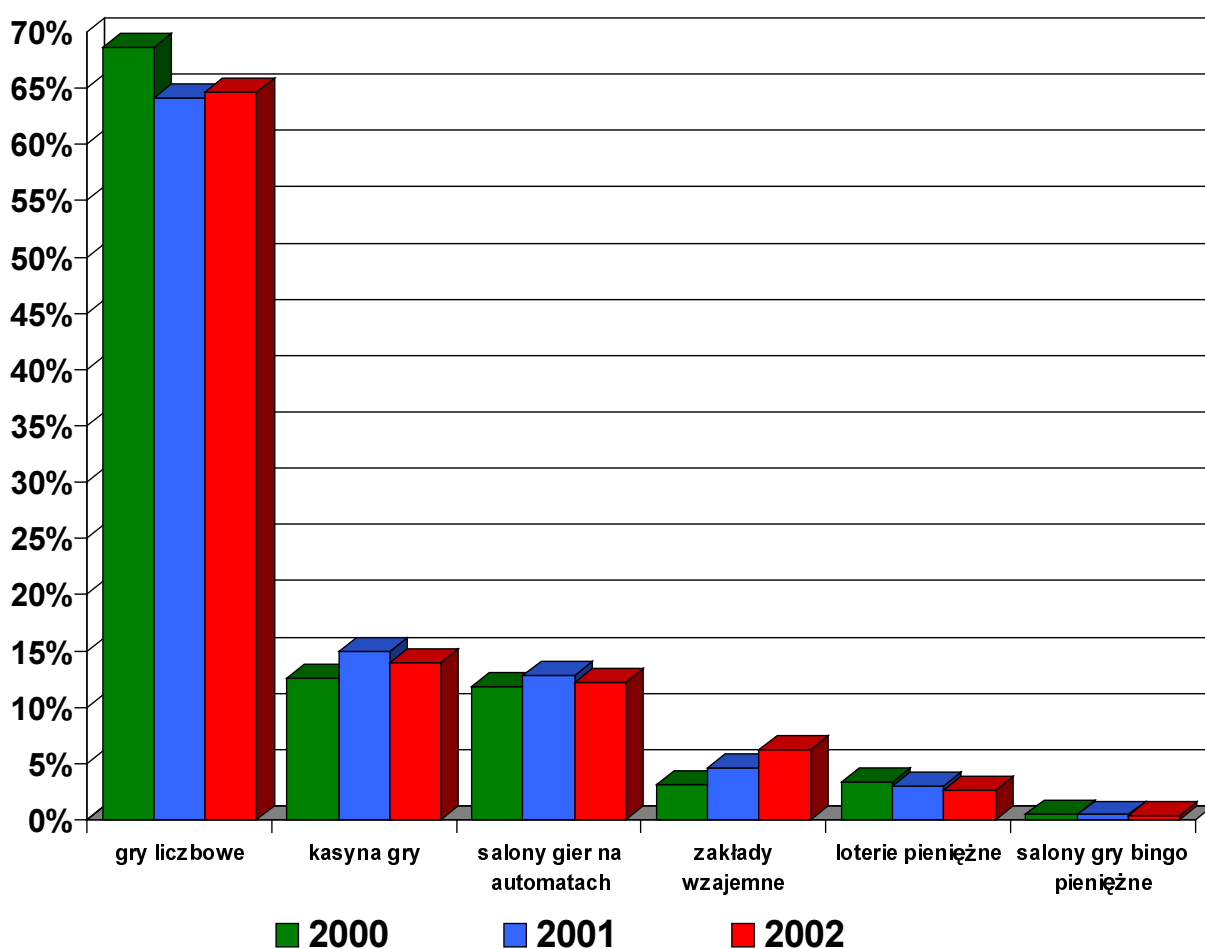
Dynamika podatku od gier większości segmentów rynku była niższa niż przed rokiem. Znacznie spadła dynamika podatku od gier na automatach (wyjaśnienie analogiczne do przedstawionego na stronie 11, dotyczącego zmian dynamiki przychodów ze sprzedaży) z wyjątkiem gier liczbowych, gdzie dochody z podatku w 2002 roku wzrosły o 5,4% wobec 0,6% spadku w roku 2001.

Tabela 25 Struktura wpływów z podatku od gier w latach 2000-2002 w podziale na rodzaje gier i zakłady wzajemne (w %)

rodzaj gry	2000	2001	2002
gry liczbowe	68,57	64,12	64,60
salony gier na automatach	12,57	14,99	13,98
kasyna gry	11,81	12,79	12,20
zakłady wzajemne	3,13	4,64	6,23
loterie pieniężne	3,35	3,02	2,63
salony gry bingo pieniężne	0,55	0,44	0,35

W strukturze wpływów z podatku od gier największy udział mają gry liczbowe, mniejszy – salony gier na automatach, kasyna gry i zakłady wzajemne, niewielki – loterie pieniężne a podatek od gry bingo pieniężne ma znaczenie marginalne.

Wykres 12. Zmiana struktury wpływów z podatku od gier w latach 2000-2002

W porównaniu z latami 2000 i 2001, w 2002 roku obserwuje się spadek udziału wpływów z podatku od gier dwóch segmentów rynku tj.: loterii pieniężnych i salonów gry bingo pieniężne. W analizowanym okresie wzrastał natomiast udział podatku od gier z zakładów wzajemnych. Udział podatku od gier z pozostałych segmentów rynku wykazuje nieznaczne wahania.

Dynamika wpływów z tytułu podatku od gier w poszczególnych segmentach rynku gier i zakładów wzajemnych przedstawiała się w sposób zróżnicowany:

gry liczbowe

Wpływy z podatku od gier liczbowych w 2002 roku były wyższe o 5,4% w porównaniu do roku 2001. W strukturze wpływów z podatku od gier w latach 2000-2002 podatek od gier liczbowych stanowił:

- w 2000 roku – 68,6%,
- w 2001 roku – 64,1%,
- w 2002 roku – 64,6%.

kasyna gry

W roku 2002 zaobserwować można sytuację odwrotną do mającej miejsce w 2001 roku. W roku 2001 nastąpił wzrost wpływów z podatku od gier urządzanych w kasynach gry o ponad 15% (por. Tabela 3 i Tabela 18) pomimo spadku przychodów ze sprzedaży o 8,6%. Natomiast w 2002 roku, w porównaniu do roku poprzedniego, wpływy z podatku od gier zmniejszyły się o 0,2% pomimo wzrostu przychodów ze sprzedaży o 5,6% (por. Tabela 3 i Tabela 24).

W strukturze wpływów z podatku od gier w latach 2000-2002, podatek od gier prowadzonych w kasynach gry stanowił:

- w 2000 roku – 11,8%,
- w 2001 roku – 12,8%,
- w 2002 roku – 12,2% (por. Tabela 3).

salony gier na automatach

W 2001 roku w stosunku do roku 2000 wpływy z podatku od gier urządzanych w salonach gier na automatach wzrosły o 26,8% przy wzroście przychodów z tych gier o 16,3% (por. Tabela 24). Natomiast w roku 2002 wpływy z podatku od gier były niższe w stosunku do roku ubiegłego o 2,4% przy jednoczesnym spadku sprzedaży o 1,5%.

W strukturze wpływów z podatku od gier, w latach 2000-2002, podatek od gier w salonach gier na automatach stanowił:

- w 2000 roku – 12,6%,
- w 2001 roku – 15,0%,
- w 2002 roku – 14,0%.

zakłady wzajemne

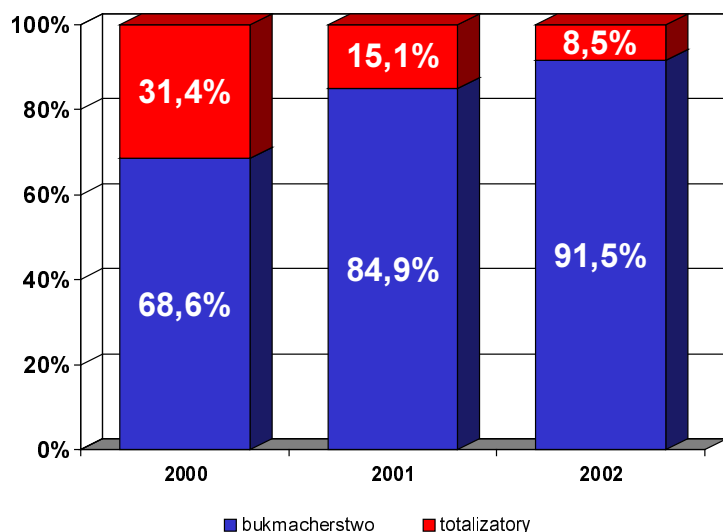
Rok 2002 był kolejnym rokiem wzrostu dochodów budżetowych z tytułu podatku od gier z zakładów wzajemnych. W 2002 roku dynamika tych dochodów utrzymywała się na wysokim poziomie i była najwyższa spośród wszystkich segmentów rynku (por. Tabela 24).

Tabela 26 Wpływy z podatku od gier z zakładów wzajemnych w latach 2000 - 2002 (w tys. zł)

rodzaje zakładów wzajemnych	2000	2001	2002
totalizatory	6 092	4 604	3 633
bukmacherstwo	13 296	25 914	39 255

W 2002 roku w stosunku do roku ubiegłego wpływy z podatku od gier z zakładów wzajemnych były wyższe o 40,5%, a w roku 2001 w porównaniu do roku 2000 – wyższe o 57,4% (por. Tabela 24).

Wykres 13. Struktura wpływów z podatku od gier z zakładów wzajemnych w latach 2001 – 2002

Dominująca część wpływów z podatku od gier z zakładów wzajemnych generowana jest przez podmioty posiadające zezwolenie na urządzenie zakładów bukmacherskich. W latach 2000-2002 analiza struktury przychodów ze sprzedaży zakładów wzajemnych pozwala wyciągnąć wniosek, że udział podatku od gier z bukmaczerstwa wykazuje tendencje zwykłe (wzrasta odpowiednio z 69% w 2000 roku, poprzez 85% w roku 2001 aby w roku 2002 osiągnąć poziom 91,5%).

a) totalizatory – struktura wpływów z podatku od gier

Tabela 27 Struktura wpływów podatku od gier z totalizatorów w latach 2000-2002 (w%)

rodzaje totalizatorów	2000	2001	2002
odgadywanie wyników współzawodnictwa zwierząt	11,4	13,7	16,7
odgadywanie wyników współzawodnictwo ludzi	88,6	86,3	83,3

W strukturze wpływów z podatku od gier z totalizatorów podatek od zakładów polegających na odgadywaniu wyników sportowego współzawodnictwa zwierząt stanowił przeważającą część. Na przestrzeni ostatnich 3 lat udział tego typu zakładów wahał się w granicach 88,6 – 83,3% z tendencją malejącą na korzyść zakładów polegających na odgadywaniu wyników sportowego współzawodnictwa zwierząt.

b) zakłady bukmacherskie – struktura wpływów z podatku od gier

Tabela 28 Struktura wpływów z podatku od gier z zakładów bukmacherskich w latach 2000-2002 (w %)

rodzaje zakładów bukmacherskich	2000	2001	2002
odgadywanie wyników współzawodnictwa zwierząt	0,1	–	–
odgadywanie wyników współzawodnictwo ludzi	99,9	100,0	100,0

Podatek od gier z zakładów polegających na odgadywaniu wyników sportowego współzawodnictwa ludzi całkowicie zdominował strukturę wpływów z tytułu podatku od bukmaczerstwa.

W strukturze wpływów z podatku, podatek od gier z zakładów wzajemnych na przestrzeni lat 2000-2002 wykazuje tendencje wzrostowe i stanowił: (por. Tabela 25)

- w 2000 roku – 3,1%,
- w 2001 roku – 4,7%,
- w 2002 roku – 6,2%.

loterie pieniężne

Wpływy z podatku od gier z loterii pieniężnych w 2002 roku w porównaniu z rokiem 2001 zmniejszyły się o 8,7%. Spadek wpływów z tytułu podatku od gier w loteriach pieniężnych w 2002 roku jest konsekwencją zmniejszania przychodów operatorów tych gier.

W strukturze wpływów z podatku od wszystkich gier urządzanych w latach 2000-2002, loterie pieniężne do 2000 roku wykazywały tendencje wzrostowe (por. Tabela 3 i Tabela 24), a od 2001 roku wykazują tendencje spadkowe.

- w 2000 roku – 3,4%,
- w 2001 roku – 3,0%,
- w 2002 roku – 2,6%.

salony gry bingo pieniężne

Działalność w zakresie salonów gry bingo pieniężne cechuje wyraźna tendencja spadkowa zarówno w odniesieniu do przychodów, jak również wpływów budżetowych z podatku od gier (por. Tabela 3 i Tabela 24). W 2002 roku w porównaniu do roku poprzedniego wpływy z podatku od gier urządzanych w salonach gry bingo pieniężne zmniejszyły się o 17,1%, podczas gdy w roku 2001 w porównaniu do 2000 roku, były niższe o 15,1%.

W strukturze wpływów z podatku od gier, rok 2002 był kolejnym rokiem spadku udziału gry bingo pieniężne:

- w 2000 roku – 0,6%,
- w 2001 roku – 0,4%,
- w 2002 roku – 0,3%.

3.2. Wpływy z opłat za zezwolenia, egzaminy i świadectwa zawodowe w 2002 roku

Zgodnie z ustawą o *grach...* opłaty za udzielone bądź przedłużone zezwolenia, przeprowadzone egzaminy i wydane świadectwa zawodowe stanowią dochód budżetu państwa i są wpłacane na wyodrębniony rachunek ministra właściwego do spraw finansów publicznych. W 2002 roku wpływy z tego tytułu wyniosły 8 694 tys. zł.

Zgodnie z art. 39 ust. 3 i art. 39 ust. 5 ustawy o *grach...*, zarządzeniem Nr 62/97 Ministra Finansów z dnia 31 grudnia 1997 roku w sprawie utworzenia środka specjalnego pochodzącego z opłat pobieranych na podstawie przepisów ustawy o *grach losowych i zakładach wzajemnych*¹⁵ został utworzony środek specjalny stanowiący 10% opłat. Ze środka specjalnego pokrywane są koszty zakupu specjalistycznego sprzętu i wyposażenia oraz szkoleń, zapewniających zwiększenie skuteczności nadzoru i kontroli podmiotów urządzających gry i zakłady wzajemne. Ze źródła tego mogą być również pokrywane koszty dodatkowych badań dokumentów przedstawionych przez wnioskodawców i koszty weryfikacji podmiotów urządzających gry i zakłady wzajemne, zleconych przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych wyspecjalizowanym instytucjom.

¹⁵ Dz. Urz. MF z 1997 roku, Nr 31, poz. 139

W 2002 roku ze środka specjalnego wydatkowano kwotę 277 220,11 zł, w tym na:

- różne opłaty (ubezpieczenie samochodów służbowych) – 2 184 zł,
- usługi niematerialne (przeгляд samochodu służbowego) – 458,62 zł,
- materiały i wyposażenie (opony i materiały do samochodu służbowego) – 1 960,42 zł,
- kwota podlegająca wpłacie do budżetu państwa – 272 617,07 zł,
- wpłata nadwyżki środków obrotowych do budżetu państwa – 171 810,05 zł.

3.3. Dopłaty do stawek w grach liczbowych

Nowelizacja ustawy *o grach losowych i zakładach wzajemnych* z dnia 19 sierpnia 1994 roku¹⁶ z dniem 1 listopada 1994 roku wprowadziła dopłaty do stawek w grach liczbowych stanowiących monopol państwa w wysokości 20% stawki ustalonej dla gry.

Przepisy dotyczące dopłat do stawek w grach liczbowych były kilkakrotnie zmieniane. Obecne przepisy ustawy *o grach...* stanowią, że wpływy z dopłat do stawek przekazywane są na wyodrębniony rachunek utworzony w tym celu przez Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu¹⁷ i przeznaczone mogą być wyłącznie na modernizację, remonty i dofinansowanie inwestycji obiektów sportowych oraz rozwijanie sportu wśród dzieci, młodzieży i niepełnosprawnych.

Wpływy z tytułu dopłat do stawek w grach liczbowych w latach 1995 – 2001 ilustruje poniższa tabela.

Tabela 29 Wpływy z tytułu dopłat do stawek w grach liczbowych (w tys. zł)

rok	2000	2001	2002
wpływy z dopłat do stawek w grach liczbowych	424 433	421 988	444 670

Ponadto, w związku z powodzią w lipcu 1997 roku, ustawą z dnia 17 lipca 1997 roku *o zmianie ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych*¹⁸ w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów utworzony został środek specjalny "Pomoc dla powodziarzy z dopłat do gier liczbowych" (art. 64a ustawy *o grach...*). Od dnia 1 sierpnia 1997 roku do dnia 31 stycznia 1998 roku podmiot zarządzający gry liczbowe został zobowiązany do przekazywania 35% wpływów z dopłat do gier liczbowych na wyodrębniony rachunek utworzony przez Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Wpływy z tych dopłat przeznaczone były wyłącznie na finansowanie lub dofinansowanie wydatków związanych z usuwaniem skutków powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997 roku.

Następnie ustawą z dnia 18 grudnia 1998 roku *o zmianie ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych*¹⁹ znowelizowano art. 64 a ustawy *o grach...* dodając zapis dotyczący wykorzystania środków finansowych na finansowanie i dofinansowywanie wydatków związanych z usuwaniem skutków powodzi mającej miejsce w roku 1998.

Jednocześnie zgodnie z art. 64 a ust. 5 ustawy *o grach...* na Prezesa Rady Ministrów nałożono obowiązek dotyczący przedkładania Sejmowi do wiadomości sprawozdania z wykorzystania środków finansowych zgromadzonych na rachunku utworzonym przez Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

¹⁶ Dz. U. z 1994 roku, Nr 98, poz. 472

¹⁷ obecnie ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu

¹⁸ Dz. U. z 1997 roku, Nr 80, poz. 503

¹⁹ Dz. U. z 1998 roku, Nr 160, poz. 1061

4. Nadzór i kontrola działalności objętej ustawą o *grach...* w 2002 roku

Zgodnie z art. 48 ust. 1 i 2 ustawy o *grach...* minister właściwy do spraw finansów publicznych, sprawuje nadzór i kontrolę nad działalnością podmiotów zarządzających i prowadzących gry losowe lub zakłady wzajemne w zakresie zgodności tej działalności z przepisami ustawy, udzielonym zezwoleniem oraz regulaminem gry losowej lub zakładu wzajemnego.

Minister właściwy do spraw finansów publicznych wykonuje nadzór i kontrolę przez Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych, aparat kontroli skarbowej oraz izby skarbowe.

Nadzór i kontrola sprawowane są w postaci:

- wykonywania przez Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych kontroli w podmiotach prowadzących działalność w oparciu o zezwolenie Ministra Finansów,
- wykonywania, przez inspektorów kontroli skarbowej kompleksowych kontroli podmiotów zarządzających gry losowe, zakłady wzajemne i gry na automatach,
- wykonywania przez Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych nadzoru w zakresie wydawania przez izby skarbowe zezwoleń na urządzenie loterii promocyjnych i fantowych oraz gry bingo fantowe urządzanych na obszarze jednego województwa,
- wykonywania przez pracowników właściwych izb skarbowych kontroli prawidłowości urządzania loterii fantowych, gry bingo fantowe i loterii promocyjnych, zgodnie z lokalnym terytorialnym zasięgiem urządzania tych gier i miejscem wydania decyzji zezwalającej,
- wypełniania przez Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych obowiązku stałej współpracy z innymi organami państwowymi w zakresie nadzoru rynku gier losowych,
- wykonywania przez Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych nadzoru i kontroli w ramach prowadzonej procedury koncesyjnej przez weryfikację przedstawionych dokumentów w postępowaniu administracyjnym,
- wykonywania przez urzędy kontroli skarbowej szczególnego nadzoru podatkowego w zakresie otwierania i zamykania stołów gry w kasynach gry oraz obliczania rezultatów gier na stołach i na automatach do gier tam gdzie się one znajdują.

Celem kontroli prowadzonych przez pracowników Ministerstwa Finansów, na podstawie ustawy o *grach...* jest badanie czy podmiot, któremu udzielono zezwolenia nie narusza przepisów ustawy, nie uchybia przepisom regulaminów i nie narusza warunków określonych w zezwoleniu.

Celem kontroli prowadzonych przez aparat skarbowy jest :

- zapewnienie wykonywania zobowiązań podatkowych i dokonywania wpłat innych należności stanowiących dochód budżetu Państwa,
- badanie czy podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie gier losowych i zakładów wzajemnych działają zgodnie z przepisami ustawy o *grach...*, wydanymi do niej przepisami wykonawczymi, udzielonym zezwoleniem oraz z zatwierdzonym regulaminem gry lub zakładu wzajemnego.

Procedura kontroli prowadzonych przez Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych w ośrodkach gier i w siedzibach podmiotów gospodarczych przewiduje stosowanie następujących administracyjnych środków dyscyplinujących:

- wydanie decyzji administracyjnej polecającej usunięcie nieprawidłowości zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o *grach ...*,

- skierowanie do właściwego urzędu skarbowego zawiadomienia o popełnionym przestępstwie karnym skarbowym, lub o wykroczeniu skarbowym określonym w rozdziale IX ustawy *kodeks karny skarbowy*,
- w przypadku niezastosowania się podmiotu do wydanego polecenia lub powtórnego wystąpienia nieprawidłowości związanych z naruszaniem ustawy, warunków zezwolenia lub uchybienia przepisom regulaminu, minister właściwy do spraw finansów publicznych zgodnie z art. 52 ust. 2 pkt. 1 ustawy *o grach...* cofa zezwolenie.

W 2002 roku Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych wykonał 43 kontrole, w tym:

- 4 kontrole izb skarbowych,
- 11 loterii promocyjnych o zasięgu ogólnokrajowym,
- 17 punktów przyjmowania zakładów wzajemnych,
- 9 kontroli wykonano w siedzibie lub oddziale podmiotu gospodarczego prowadzącego działalność w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych lub gier na automatach,
- 2 kontrole urządzania loterii audiotekstowej.

Szczegółowy wykaz dokonanych kontroli przedstawia Załącznik nr 2.

W trakcie przeprowadzonych w 2002 roku kontroli badano organizację ośrodków gier, punktów przyjmowania zakładów wzajemnych, urządzanie loterii promocyjnych, loterii audiotekstowych oraz zawieranie zakładów wzajemnych, w zakresie zgodności działalności z przepisami ustawy, udzielonym zezwoleniem oraz zatwierdzonym regulaminem gry losowej, zakładu wzajemnego lub gier na automatach. W izbach skarbowych badano prawidłowość udzielania zezwoleń na urządzanie loterii promocyjnych, loterii fantowych i gry bingo fantowe prowadzonych na obszarze województwa oraz sprawowanie nad ich urządzaniem nadzoru i kontroli.

Tabela 30 Liczba kontroli wykonanych w latach 2000-2002

instytucje dokonujące kontroli	2000	2001	2002
Ministerstwo Finansów (Departament GL)	60	48	43
Izby skarbowe	65	49	54
urzędy kontroli skarbowej (kompleksowe kontrole wnioskowane przez Departament)	9	3	–
urzędy kontroli skarbowej (kontrole własne), w tym:	–	3 612	3 523
- planowe, wykonane przez inspektorów kontroli skarbowej	–	438	603
- doraźne, wykonane przez pracowników szczególnego nadzoru podatkowego	–	3 174	2 920

Zmniejszenie ilości kontroli wykonanych w 2001 i w 2002 roku przez Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych w porównaniu z latami ubiegłymi było związane z nowelizacją ustawy *o grach...* z listopada 2000 roku, wprowadzającą do kasyn gry i salonów gier na automatach szczególny nadzór podatkowy. W związku z powyższym, kontrole w kasynach gry i salonach gier na automatach wykonywali inspektorzy kontroli skarbowej i pracownicy szczególnego nadzoru podatkowego zatrudnieni w urzędach kontroli skarbowej. Departament zaś większy nacisk położył w szczególności na nadzór nad izbami skarbowymi w zakresie prawidłowości wydawanych przez nie zezwoleń na urządzanie loterii promocyjnych, loterii fantowych i gry bingo fantowe a także sprawowanego przez nie nadzoru i kontroli nad ich urządzaniem. Zintensyfikował również kontrole w siedzibach podmiotów prowadzących działalność w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach, kontrole pozostałych ośrodków gier jak również kontrole urządzania loterii promocyjnych. W szczególności kontrole izb

skarbowych i kontrole w siedzibach ww. podmiotów z uwagi na ich zakres i specyfikę trwają dłużej i wymagają większego nakładu pracy.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w ośrodkach gier, punktach przyjmowania zakładów wzajemnych i siedzibach podmiotów zarządzających gry losowe, zakłady wzajemne lub gry na automatach stwierdzono niżej wymienione nieprawidłowości.

Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku przeprowadzonych kontroli w punktach przyjmowania zakładów wzajemnych i siedzibach podmiotów zarządzających gry i zakłady wzajemne:

- brak świadectwa zawodowego,
- niewłaściwy nadzór nad loterią promocyjną,
- przeprowadzenie losowania nagród w innym miejscu i terminie niż określone w regulaminie, loterii
- wydanie nagrody w innym terminie niż określony w regulaminie loterii,
- nie rozlosowano wszystkich nagród,
- zamiana nagrody rzeczowej na pieniężną,
- nie przedstawiono zaświadczeń o wydaniu nagród,
- zmiana wzoru kuponu,
- wystawiono zaświadczenie o uzyskanej wygranej przez uczestnika zakładu wzajemnego wraz z kopią którego nie zarejestrowano,
- nie zarejestrowano anulowanych zaświadczeń o uzyskanej wygranej przez uczestnika zakładu wzajemnego,

W siedzibach podmiotów gospodarczych i punktach przyjmowania zakładów wzajemnych kontrolowane podmioty usuwały wskazane przez kontrolujących nieprawidłowości w czasie trwania kontroli lub zaraz po złożeniu stosownych wyjaśnień do protokołu z czynności kontrolnych. Do właściwych urzędów skarbowych, w związku z przeprowadzonymi czynnościami kontrolnymi, w 2002 roku skierowano 7 zawiadomień o popełnionych przestępstwach oraz wykroczeniach określonych w rozdziale IX (przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko organizacji gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach) *Kodeksu karnego skarbowego*. Łączna wysokość kar grzywny wymierzona przez urzędy skarbowe wyniosła 800 zł

W wyniku przeprowadzonych kontroli w ośrodkach gier i siedzibach podmiotów gospodarczych, podmioty usuwały wskazane przez kontrolujących nieprawidłowości w czasie trwania kontroli lub zaraz po złożeniu stosownych wyjaśnień do protokołu kontroli.

W 2002 roku urzędy kontroli skarbowej wykonywały kontrole zlecone przez Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych Ministerstwa Finansów, obejmujących całokształt działań gospodarczych prowadzonych przez podmioty zarządzające gry i zakłady wzajemne, jednakże żadna z kontroli nie została zakończona.

Inspektorzy z urzędów kontroli skarbowej przeprowadzili 180 kontroli kasyn gry i 603 kontrole salonów gier na automatach. Badano organizację ośrodków gier oraz działalność w zakresie zgodności tej działalności z przepisami ustawy o *grach...*, aktów wykonawczych, z udzielonym zezwoleniem oraz z zatwierdzonymi regulaminami W trakcie kontroli stwierdzono 25 nieprawidłowości a w 13 sprawach wszczęto postępowanie karne skarbowe. W wyniku zakończenia tych postępowań w 2002 roku na winnych uchybień nałożono 8 mandatów na łączną kwotę 1 450 zł

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- wystawiania zaświadczeń o wygranych z naruszeniem terminu ich wystawienia,
- braku magnetycznego zapisu obrazu przebiegu gry,
- braku lub uszkodzeniu plomb homologacyjnych na automatach do gier,
- zatrudniania osób nie posiadających świadectw zawodowych wymaganych na określonych stanowiskach,
- naruszenia zakazu reklamy gier,
- nie rejestrowania napiwków w *rejestrze napiwków*,
- urządzania gier na automatach nie posiadających świadectw rejestracji,
- prowadzenia działalności w zakresie gier bez wymaganego w ustawie o *grach...* zabezpieczenia finansowego.

Pracownicy szczególnego nadzoru podatkowego przeprowadzili 2 920 doraźnych kontroli salonów gier na automatach. Badano prawidłowość urządzania gier na automatach w zakresie obliczania rezultatów gier, tam gdzie się one znajdują.

Stwierdzono dwie nieprawidłowości:

- w jednym przypadku ujawniono uszczuplenie w podatku od gier na kwotę 327,10 zł,
- w drugim wszczęto postępowanie karne skarbowe i nałożono jeden mandat karny w kwocie 100 zł

W zakresie ustawowego obowiązku sprawowania nadzoru nad izbami skarbowymi Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych:

- przeprowadził analizę zgodności wszystkich wydanych w 2002 roku przez izby skarbowe decyzji i zatwierdzonych regulaminów gier z wymogami ustawy o *grach...* i aktów wykonawczych,
- przeprowadził ocenę prawidłowości sprawowanego przez izby skarbowe nadzoru i kontroli nad urządzanymi w skali lokalnej grami losowymi dokonując analizy nadesłanej dokumentacji z wykonanych kontroli,
- poinformował wszystkie izby skarbowe o stwierdzonych nieprawidłowościach przy wydawaniu zezwoleń i zatwierdzaniu regulaminów gry.

Przeprowadzona przez Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych analiza wydanych przez izby skarbowe decyzji zezwalających i zatwierdzonych regulaminów gier wykazała istnienie nieprawidłowości w zakresie zgodności z wymaganiami zawartymi w ustawie o *grach...* rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 31 października 2000 roku w *sprawie wykonania...*²⁰

Nieprawidłowości w wydanych zezwoleniach na urządzenie loterii promocyjnych dotyczyły:

- braku nazwisk osób zarządzających podmiotem,
- braku określenia czasu urządzania loterii,
- braku nieprzekraczalnego terminu rozpoczęcia działalności,
- braku określenia miejsca losowania nagród,
- niewłaściwej nazwy ustawy tj. w brzmieniu obowiązującym do dnia 22 listopada 2000 roku - o *grach losowych i zakładach wzajemnych*, zamiast w brzmieniu obowiązującym od dnia 23 listopada 2000 roku - o *grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach*,
- nieprawidłowego określenia terminu rozpoczęcia loterii, tj. podano rok 2001, a winien być rok 2002,

²⁰ Dz. U. z 2000 roku, Nr 95, poz. 1048 z późn. zm.

- podany czas trwania loterii promocyjnych odbiegał od czasu określonego w zatwierdzonych regulaminach,
- podany obszar urządzania loterii był odmienny od obszaru określonego w zatwierdzonym regulaminie.

Nieprawidłowości w zatwierdzonych regulaminach na urządzenie loterii promocyjnych i loterii fantowej dotyczyły:

- brak wskazania skutków nie zgłoszenia reklamacji w terminie,
- brak określenia czasu trwania loterii,
- brak określenia miejsca losowania nagród,
- brak określenia terminu losowania nagród,
- brak określenia sposobu i terminu ogłaszania wyników,
- brak określenia miejsca wydawania wygranych,
- brak określenia trybu składania i rozpatrywania reklamacji,
- brak określenia terminu przedawnienia roszczeń,
- brak określenia terminu rozpoczęcia i zakończenia sprzedaży towarów lub innych dowodów udziału w loterii promocyjnej,
- nie określenie całkowitej puli nagród tylko wartości jednostkowe poszczególnych nagród,
- uwarunkowanie wydania nagrody od spełnienia określonych warunków, np. wyrażenie zgody na nieodpłatne opublikowanie personaliów laureatów oraz umieszczenie ich fotografii,
- zamienne zastosowanie określenia: reklamacja - roszczenie,
- inny czas trwania loterii od czasu określonego w wydanej decyzji zezwalającej.

W ramach sprawowanego nadzoru i kontroli przeprowadzono 54 kontrole, w których skontrolowano prawidłowość urządzania 95 loterii promocyjnych (Załącznik nr 3).

W czterech przypadkach, w wyniku ustaleń pokontrolnych przekazano sprawy do urzędów skarbowych celem wszczęcia postępowań karnych skarbowych. W jednym przypadku została wymierzona kara grzywny w wysokości 1 000 zł

Wykazano następujące nieprawidłowości:

- prowadzenie loterii promocyjnej bez nadzoru,
- urządzenie loterii promocyjnej w innym terminie niż określony w regulaminie,
- zaniżanie wartości puli nagród.
- zawyżanie wartości puli nagród,
- mimo wydanego zezwolenia nie urządzono loterii promocyjnej.

Departament GL udzielił odpowiedzi na 23 skargi uczestników gier losowych i zakładów wzajemnych z zakresu zasad organizowanych gier losowych i konkursów, w których o uzyskaniu wygranej rozstrzygano w drodze losowania, i tak:

- 15 skarg dotyczyło gier liczbowych,
- 2 skargi dotyczyły loterii promocyjnych,
- 1 skarga dotyczyła zakładów wzajemnych,
- 3 skargi dotyczyły konkursów z nagrodami,

- 1 skarga dotyczyła zasad przeprowadzania egzaminu kwalifikacyjnego w celu uzyskania świadectwa zawodowego na stanowisko osoby nadzorującej loterie promocyjne,
- 1 skarga dotyczyła udzielania pożyczek pieniężnych osobom grającym w gry hazardowe.

Obowiązek w zakresie nadzoru rynku gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach Departament Gier Losowych i Zakładów Wzajemnych realizował również poprzez wspólne działania z urzędami kontroli skarbowej, urzędami skarbowymi, policją oraz prokuraturą, które obejmowały:

- kierowanie wniosków do urzędów kontroli skarbowej, za pośrednictwem Departamentu Kontroli Skarbowej, o przeprowadzenie kompleksowych kontroli w podmiotach posiadających zezwolenie Ministra Finansów na urządzanie gier losowych,
- kierowanie zawiadomień o przestępstwie do właściwych urzędów skarbowych w związku z naruszeniem przepisów ustawy o *grach* ... oraz przepisów wykonawczych do tej ustawy,
- kierowanie wniosków do prokuratur o wszczęcie postępowań przygotowawczych w związku z uzyskanymi informacjami o prawdopodobieństwie naruszenia przepisów ustawy o *grach*... oraz przepisów wykonawczych wydanych do tej ustawy,
- udzielanie odpowiedzi na pytania prokuratury, policji, urzędów kontroli skarbowej, izb skarbowych, urzędów skarbowych i jednostek straży granicznej z zakresu rynku gier i zakładów wzajemnych oraz składanie wyjaśnień odnośnie wątpliwości dotyczących kwalifikacji badanych gier,
- bieżąca analiza informacji wpływających z Departamentu Kontroli Skarbowej dotyczących kontroli przeprowadzonych przez inspektorów kontroli skarbowej i pracowników szczególnego nadzoru podatkowego.

Celem podejmowanych działań było:

- zdyscyplinowanie podmiotów działających na rynku gier i zakładów wzajemnych w zakresie prawidłowości obliczania podatku od gier i odprowadzania innych należności do budżetu Państwa,
- zdyscyplinowanie podmiotów działających na rynku gier i zakładów wzajemnych w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o *grach* ... oraz warunków zawartych w zezwoleniach i zatwierdzonych regulaminach gry,
- zwalczanie nielegalnego urządzania gier na automatach,
- wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych dotyczących pojęć „automat do gier” oraz „automat zręcznościowy”,
- zwalczanie nieuczciwych praktyk firm wysyłkowych organizujących konkursy,
- przeciwdziałanie organizowaniu tzw. „piramid finansowych”,
- przeciwdziałanie organizowaniu loterii promocyjnych bez wymaganego zezwolenia,
- zwalczanie rozprowadzania na rynku krajowym losów zagranicznych loterii pieniężnych,
- przeciwdziałanie naruszeniom ustawy o *grach*... w zakresie zakazu reklamy niektórych gier i zakładów wzajemnych.

5. Homologacja, rejestracja, świadectwa, egzaminy

5.1. Homologacja i rejestracja automatów do gier i urządzeń do gier losowych

Wykonując delegację zawartą w przepisie art. 16 ustawy o *grach...* Minister Finansów w drodze rozporządzenia z dnia 31 października 2000 roku w *sprawie warunków urządzania gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach*²¹ określił ogólne warunki urządzania gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach oraz warunki dopuszczenia do eksploatacji i użytkowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej automatów do gier oraz urządzeń do gier losowych.

Zgodnie z przepisami ww. rozporządzenia automaty do gier oraz urządzenia do gier losowych mogą być eksploatowane i użytkowane wyłącznie przez podmioty posiadające zezwolenie na urządzenie i prowadzenie działalności w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach. Warunkiem dopuszczenia automatu do gier lub urządzenia do gier losowych do eksploatacji i użytkowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uzyskanie świadectwa homologacji oraz świadectwa rejestracji takiego automatu lub urządzenia, które wydaje minister właściwy do spraw finansów publicznych.

5.1.1. Homologacja automatów do gier i urządzeń do gier losowych

Świadectwo homologacji stwierdza dopuszczenie danego typu automatu do gier lub urządzenia do gier losowych do eksploatacji i użytkowania.

Świadectwo homologacji może być wydane dla typu automatu do gier lub urządzenia do gier losowych, którego konstrukcja zapewnia:

- bezpieczeństwo użytkowania,
- poprawność działania układów elektromechanicznych i elektronicznych,
- określenie losowości wyników gry,
- zabezpieczenie przed ingerencją z zewnątrz.

Wydanie świadectwa homologacji następuje po przeprowadzeniu badań przez jednostkę badającą wyznaczoną lub upoważnioną przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Minister właściwy do spraw finansów publicznych upoważnił do prowadzenia badań homologacyjnych cztery jednostki badające:

- Wojskową Akademię Techniczną (badania prowadzi Zakład Homologacji Jednostki Badającej WAT),
- Politechnikę Warszawską (badania prowadzi Zespół Badawczy Jednostki Badającej ds. Homologacji UGL PW),
- Przemysłowy Instytut Elektroniki,
- Instytut Mechaniki Precyzyjnej.

Minister właściwy do spraw finansów publicznych zatwierdza szczegółowe wymagania techniczne i program badań opracowany przez jednostkę badającą.

W 2002 roku upoważnione jednostki badające przedstawiły ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych 42 opracowań wymagań technicznych i programów badań homologacyjnych automatów do

²¹ Dz. U. z 2000 roku Nr 95, poz. 1049

gier i urządzeń do gier losowych (w tym: WAT - 25, PW - 17). Wszystkie przedstawione wymagania techniczne i programy badań zostały przez ministra zatwierdzone.

Jednostki badające przeprowadzają badania homologacyjne na zlecenie i koszt wnioskodawców tj. zainteresowanych podmiotów (właścicieli) automatów do gier i urządzeń do gier losowych.

W 2002 roku do jednostek badających wpłynęły zlecenia na przeprowadzenie badań homologacyjnych od 16 podmiotów:

- Casino Centrum Sp. z o.o.,
- Casino Polonia-Wrocław Sp. z o.o.,
- Casinos Poland Sp. z o.o.,
- Estrada Polska Sp. z o.o.,
- Fortuna Sp. z o.o.,
- Golden Play Sp. z o.o.,
- Grand Sp. z o.o.,
- Novopoland Sp. z o.o.,
- Orbis Casino Sp. z o.o.,
- Polski Monopol Loteryjny Sp. z o.o.,
- PR-U Filmotechnika Sp. z o.o.,
- PW Vegas Sp. z o.o.,
- Sogec Polska Sp. z o.o.,
- Titanex Sp. z o.o.,
- Totalizator Sportowy Sp. z o.o.,
- ZPR S.A.

Upoważnione jednostki badające w 2002 roku przekazały 57 pozytywnych opinii technicznych z badania homologacyjnego (WAT - 37, PW - 20). Minister Finansów wydał w 2002 roku 60 świadectw homologacji automatów do gier i urządzeń do gier losowych.

Tabela 31 Liczba świadectw homologacji wydanych w latach 2000 - 2002

	2000	2001	2002
wydane świadectwa homologacji	177	94	60

5.1.2. Rejestracja automatów do gier i urządzeń do gier losowych

Świadectwo rejestracji stwierdza uprawnienie określonego podmiotu do wprowadzenia do eksploatacji i użytkowania automatu do gier lub urządzenia do gier losowych posiadającego świadectwo homologacji. Świadectwo rejestracji wydaje się na czas określony, nie dłuższy niż 6 lat i traci ważność równocześnie z wygaśnięciem zezwolenia na urządzenie i prowadzenie działalności w zakresie objętym ustawą o grach... .

Podmioty prowadzące działalność w zakresie gier występują do ministra właściwego do spraw finansów publicznych z wnioskiem o wydanie świadectw rejestracji dla automatów do gier i urządzeń do gier losowych eksploatowanych w ośrodkach gier. Wydanie świadectwa rejestracji następuje po przeprowadzeniu badania przez jednostkę badającą. Badanie odbywa się na koszt wnioskodawcy i polega na sprawdzeniu:

- zgodności rejestrowanego automatu do gier lub urządzenia do gier losowych z typem, na który zostało wydane świadectwo homologacji,

- wyposażenia automatu do gier w widoczne dla grających informacje, umieszczone w sposób uniemożliwiający ich usunięcie bez uszkodzenia lub zniszczenia automatu, określające: nazwę gry, stawkę za grę, tabelę wygranych, opis sterowania grą, oznaczenie uprawnienia do użytkowania automatu do gier,
- wyposażenia automatu do gier w system trwałej rejestracji i zapamiętywania danych, które pozwalają na ustalenie kwoty stanowiącej podstawę opodatkowania podatkiem od gier.

Tabela 32 Liczba świadectw rejestracji automatów do gier i urządzeń do gier losowych wydanych przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych w 2002 roku

miejsce eksploatacji	urządzenia do gier losowych	automaty do gier	razem
salony gier na automatach	6	1 360	1 366
kasyna gry	20	198	218
salony gry bingo pieniężne	–	2	2
studio TV Polsat	–	6	6
R A Z E M	26	1 566	1 592

Spośród automatów wprowadzanych na rynek gier w 2002 roku największą ilość nadal stanowiły importowane automaty produkcji austriackiej firmy Novomatic Industries GmbH i International Game Technology - USA. Największym polskim producentem (w oparciu o importowane programy gier i płyty logiczne) był Zakład Techniczny ZPR S.A.

5.2. Egzamin i świadectwa zawodowe

Zasady przeprowadzania egzaminów i wydawania świadectw zawodowych oraz uiszczania opłat w 2002 roku regulowały przepisy ustawy o *grach...* oraz przepisy wykonawcze (rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 października 2000 roku w sprawie wykonania...²² i rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 2001 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o *grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach*²³).

W 2002 roku przed komisją wyznaczoną przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych odbyły się 54 egzaminy. Z przebiegu każdego egzaminu sporządzony był protokół.

W 2002 roku do egzaminów przystąpiło 1 624 zgłoszonych kandydatów. Osobom, które złożyły egzamin z wynikiem pozytywnym (1 595 osób) wydano świadectwa zawodowe.

Z tytułu opłat uzyskanych za złożenie egzaminu w 2002 roku wpłynęło 934 376 zł a za wydanie świadectw zawodowych 309 430 zł (w sumie 1 243 806 zł).

Tabela 33 Liczba przeprowadzonych egzaminów, podmiotów, które złożyły wnioski o egzamin i liczba wydanych świadectw zawodowych w latach 2000 - 2002

rok	liczba przeprowadzonych egzaminów	liczba podmiotów	liczba wydanych świadectw zawodowych
2000	39	94	1 224
2001	45	90	1 456
2002	54	63	1 595

²² Dz.U. Nr 95, poz. 1048

²³ Dz.U. Nr 151, poz. 1707

W 2002 roku minister właściwy do spraw finansów publicznych pozytywnie rozpatrzył 336 wniosków o wydanie świadectw zawodowych złożonych przez 63 podmioty prowadzące działalność w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych lub gier na automatach.

Tabela 34 Podmioty i liczba złożonych przez nie wniosków o wydanie świadectw zawodowych w 2002 roku

podmiot	liczba wniosków
Betako Sp. z o.o.	1
Bingo Centrum Sp. z o.o.	30
KG Biss International Ltd.	3
Casino Centrum Sp. z o.o.	5
Casino Lubuszanin Sp. z o.o.	2
Casino Polonia – Wrocław Sp. z o.o.	14
Casinos Poland Sp. z o.o.	34
Estrada Polska Sp. z o.o.	5
Finkorp Sp. z o.o.	5
Fortuna Sp. z o.o.	3
Golden Play Sp. z o.o.	2
Grand Sp. z o.o.	5
Orbis Casino Sp. z o.o.	36
Polski Monopol Loteryjny Sp. z o.o.	1
Profesjonął Sp. z o.o.	45
PRU Filmotechnika Sp. z o.o.	9
Star – Typ Sport Sp. z o.o.	42
Totalizator Sportowy Sp. z o.o.	11
Totolotek (Toto Mix) S.A.	17
ZPR S.A.	17
loterie promocyjne	45
loterie audioteksowe	3
loteria fantowa	1
R A Z E M	336

Ilość wniosków, przeegzaminowanych osób, wydanych świadectw zawodowych i uzyskanych z tego tytułu opłat w 2002 roku z podziałem na podmioty oraz rodzaje gier lub zakładów wzajemnych przedstawia Załącznik nr 4.

Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o *grach...* minister właściwy do spraw finansów publicznych może uznać za ważne na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej świadectwa wydane przez właściwą władzę innego państwa bądź przez wyspecjalizowaną organizację prowadzącą szkolenie w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach.

W oparciu o ten przepis, minister właściwy do spraw finansów publicznych pozytywnie rozpatrzył wnioski spółki Totalizator Sportowy Sp. z o.o., powołanej do wykonywania monopolu państwa w zakresie gier liczbowych i loterii pieniężnych oraz przeprowadzającej egzaminy weryfikacyjne zatrudnionych kolektorów, i w 2002 roku wydał 5 822 zaświadczeń.

6. Zmiany przepisów ustawy o grach...

W 2002 roku rozpoczęto prace nad nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 1992 roku o *grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach*.

Dnia 19 lipca 2002 roku rządowy projekt zmiany ustawy o *grach...* został przekazany do Sejmu RP. Dnia 26 lipca 2002 roku jako druk sejmowy nr 771 skierowano go do Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia projektów ustaw związanych z programem rządowym "Przedsiębiorczość - Rozwój - Praca". Pierwsze czytanie odbyło się 27 sierpnia 2002 roku.

Ustawa o zmianie ustawy o *grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach oraz o zmianie niektórych innych ustaw*²⁴ została uchwalona na 45 posiedzeniu Sejm RP dnia 10 kwietnia 2003 roku. Ustawa weszła w życie 30 dni po opublikowaniu tj. 15 czerwca 2003 roku.

Ustawa o zmianie ustawy o *grach...* z dnia 10 kwietnia 2003 roku zawiera dwie grupy zasadniczych zmian w obowiązującym stanie prawnym, a mianowicie:

- I. rozszerzenie katalogu gier, które mogą być urządzone na podstawie ustawy.
- II. dostosowanie przepisów ustawy do wymogów Unii Europejskiej.

Ad. I

Katalog gier, które mogą być urządzone na podstawie zezwolenia jest katalogiem zamkniętym. Wobec powyższego nie ma możliwości podjęcia legalnej działalności gospodarczej w zakresie urządzania gier nie wymienionych w ustawie. Tymczasem na rynku gier systematycznie pojawiają się nowe produkty oraz technologie, z których część nie może być wprowadzona do oferty bez zmiany obowiązujących przepisów. Reakcją regulatora rynku gier na postulaty wprowadzenia nowych produktów i technologii powinno być tworzenie norm prawnych zapewniających legalność prowadzenia takiej działalności, należycie chroniących interes społeczny, jak również zabezpieczających wpływy do budżetu państwa. Rozszerzenie katalogu gier, które mogą być urządzone na podstawie ustawy wiąże się z koniecznością sformułowania warunków podejmowania i prowadzenia nowych form działalności, określenia ich opodatkowania oraz poddania procedurom kontrolnym. Ustawa o zmianie ustawy o *grach...* umożliwiła wprowadzenie na rynek gier: wiodoloterii i gry telebingo objętych monopolem państwa oraz gier na automatach o niskich wygranych.

Ad. II

W myśl art. 5 ustawy o *grach...* obowiązującego do dnia 14 czerwca 2003 roku (tj. przed wejściem w życie ostatniej nowelizacji ustawy o *grach...*) działalność w zakresie gier urządzanych w ośrodkach gier i zakładów wzajemnych mogła być prowadzona w formie spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, mającej siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, której akcjonariuszami (udziałowcami) są wyłącznie osoby krajowe, nie będące osobami zależnymi od podmiotów zagranicznych w rozumieniu przepisów o publicznym obrocie papierami wartościowymi.

Na potrzebę zmiany w tym zakresie wskazała Sejmowa Komisja Integracji Europejskiej w Dezyderacie nr 3 uchwalonym na posiedzeniu w dniu 19 marca 1999 roku natomiast Sekretarz Komitetu Integracji Europejskiej wielokrotnie stwierdzał konieczność dostosowania ustawy do przepisów obowiązujących w Unii Europejskiej.

Nowelizacja wyeliminowała istniejącą wcześniej niezgodność z prawem Unii Europejskiej. W myśl obecnie obowiązujących przepisów, art. 5 ust. 2 ustawy o *grach...*, od dnia uzyskania przez

Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej akcje (udziały) w spółkach, o których mowa w art. 5 ust. 1, może nabywać lub obejmować:

- osoba prawna lub spółka niemająca osobowości prawnej, której siedziba znajduje się na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- osoba fizyczna będąca obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego. *

Pozostałe zmiany dotyczą w szczególności:

- liberalizacji zasad limitów lokalizacyjnych na ośrodki gier,
- określenia warunków podmiotowych podjęcia działalności w zakresie nowo wprowadzonych gier,
- określenia procedury uzyskania zezwolenia na ich prowadzenie,
- ustalenia zasad opodatkowania gier,
- objęcia nowych gier systemem kontroli i nadzoru,
- zmian w zakresie dopłat do gier objętych monopolem państwa.

Nowelizacja wprowadziła zmiany w przepisach dotyczących dopłat, które obejmują podwyższenie dopłat do stawek w grach liczbowych oraz objęcia nowych gier stanowiących monopol państwa obowiązkiem odprowadzania dopłat do stawek, losów i innych dowodów udziałów w grze. Ponadto mając na celu pozyskanie przez Ministra Kultury dodatkowych środków na realizację zadań w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego podmioty zarządzające gry objęte monopolem państwa zostały zobowiązane do przekazywania 20% wpływów z dopłat na wyodrębniony rachunek środka specjalnego, prowadzony w tym celu przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Pozostała część wpływów z dopłat (tj. 80%) pozostaje w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu.

²⁴ Dz. U. Nr 84, poz. 774

* Przepis art. 5 ust. 2 ustawy, stosuje się od dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej. Do dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej udziałowcami (akcjonariuszami) spółek, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy, mogą być wyłącznie osoby krajowe, niebędące osobami zależnymi od podmiotów zagranicznych w rozumieniu przepisów o publicznym obrocie papierami wartościowymi.